

LITOSTROJ

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TITOVH ZAVODOV LITOSTROJ

LETO I.

LJUBLJANA, APRIL 1960

ŠTEVILKA 4

UREDNIŠKI ODBOR
IN UREDNIŠTVO ČASOPISA
»LITOSTROJ«
IZREKATA
OB JUBILEJNEM PRVEM
MAJU VSEM SVOJIM
BRALCEM ISKRENE
ČESTITKE Z ŽELJO, DA BI
SE NAŠE SODELOVANJE
ŠE BOLJ OKREPILO.

Živi člani sredi dogajanja

Četrta številka našega časopisa izhaja sredi dogodkov, ki se — posredno ali neposredno — tesno povezujejo z nami, z našim snovanjem, delom in življenjem.

Pred nami je 70. obletnica praznovanja mednarodnega praznika dela. Z njim gre v korak 15. obletnica naše osvoboditve izpod fašizma. Letos bomo oba ta dva dogodka slovesneje proslavili. Ob prvomajski paradi v Ljubljani bo vidno sodelovalo tudi naše podjetje, da bi hkrati z drugimi delovnimi kolektivi Slovenije dali primeren poudarek industrijskemu in sploh gospodarskemu napredku naše socialistične domovine. Sredi splošnega gospodarskega razvoja in vzpona naše države se vse bolj in bolj zavedamo, da smo člen v njegovi verigi, iz katere se niti ne moremo niti ne želimo izločiti.

V tem mesecu se bomo spomnili tudi 19. obletnice ustanovitve OF — dogodka, iz katerega prav tako izhaja vsa naša sedanja stvarnost, saj bi brez narodno-osvobodilne borbe in z njo združene socialne revolucije, ki nam je pred desetimi leti dala v roke tudi uravljanje z našim podjetjem, ne imeli niti Litostroja niti nešteto drugih gospodarskih organizacij, s katerimi smo v teh kratkih letih svobode dosegli svojo popolno neodvisnost kot država in svojo popolno suverenost kot narod. Naš delavski razred je zdaj subjekt in zavesten člen sredi dogajanja, ki ga oblikuje in mu daje smer sam. Zato je za nas to trenutno ujemanje obeh pomembnih obletnic mednarodnega praznika dela in narodne osvoboditve z desetletnico samouravljanja v podjetjih več kot zgolj naključje. V njem vidimo simbol in jamstvo našega nadaljnega uspešnega razvoja, v katerem bomo vedno le ustvarjalni subjekti in živi člani, ki se v verigo dogajanja vključujemo s polno zavestjo pomena in odgovornosti.

Kar velja za naš odnos navzven, velja v še večji meri za naše neposredno vključevanje v delo, v razvoj in napredek podjetja. Tudi tu smo in želimo biti ustvarjalni sodelavci, samostojni in odgovorni oblikovalci celotne podobe naše tovarne, njenega snovanja in ustvarjanja, tako v našo kakor v skupno korist.

V tem prepričanju nas utrjujejo večja kritičnost in zrelost, ki smo ju pokazali ob razpravi in analizi naših lanskih in vseh dosedanjih dosežkov, pa tudi prevzemanje novih nalog, ki so pred nami. Diskusija o naših perečih vprašanjih na občnem zboru naše sindikalne podružnice dne 3. aprila tega leta nam je to zgovorno potrdila; lahko celo rečemo, da je bila ta potrditev še prav posebno neposredna in otipljiva, ker je bila nenavadno spontana.

Ce so govorniki ob tej priložnosti opozarjali, da je ta naša vzdravitev samo naravna posledica novega obdobja naše socialistične ustvarjalnosti, ko moramo tudi na pomen in naloge sindikalne organizacije gledati drugače, to se pravi v popolni ubranosti z življenjem, ki je vzklopelo okoli nas, je bila to več kot samo ugotovitev dejanskega stanja, v katerega se sindikalna organizacija prav tako uvršča kot eden izmed posebnih živih členov v verigi aktualnega dogajanja; v tem opozorilu je bil hkrati izraz volje

(Nadaljevanje na 2. strani)

O BČNI ZBOR SINDIKALNE PODRUZNICE

USTVARJALNI DELAVCI, NE OPAZOVALCI

V nedeljo, 3. aprila, je bil v veliki kino dvorani Litostroja občni zbor naše sindikalne podružnice, ki se ga je udeležilo nad 250 delegatov. Občnega zbora so se udeležili kot gostje: podpredsednik Republiškega sveta sindikatov LEOPOLD KRESE, predsednik Republiškega odbora kovinarjev za Slovenijo MARJAN ROŽIČ, predstavniki brodogradilišča »Uljanik« iz Pule, tovarne »3. maj« z Reke, »Iskre« iz Kranja, »Metalne« iz Maribora, »Rade Končarja« iz Zagreba in tovarne »Djuro Djaković« iz Slavonskega broda. Razen teh je bil navzoč tudi glavni direktor IVAN KOGOVŠEK in drugi vidnejši funkcionarji uprave, apravnega odbora in delavskega sveta.

V izredno živahni in plodni razpravi, ki je pomenila dejansko prelomnico v sindikalnem življenju naše tovarne, so govorniki kritično ocenili dosedanje delo sindikata, odkrili pomanjkljivosti in v jasno formuliranih sklepih nakazali smernice za nadaljnje delo. Spričo obširnega gradiva je uredništvo prisiljeno objaviti samo nekatere glavne misli s tega sestanka, pričakuje pa, da se bo okoli mnogih kritičnih vprašanj razvila v našem časopisu polemika, ki bo pripomogla k uspešnejšemu delu sindikalne organizacije.

UVODNI REFERAT

Uvodni referat je imel dosedanjemu predsedniku sindikata tov. Ivan Česnik. Med drugim je naglasil, da je razvoj proizvodnje v količinskem pogledu v zadnjih petih letih dosegel velik vzpon, nikakor pa ni zadovoljil v teh letih napredek finančne realizacije. Medtem ko je blagovna proizvodnja v letih 1955 do 1959 napredovala z indeksi 100, 114, 147, 144, 197, je potekala blagovna realizacija v istem obdobju takole: 100, 92, 102,

103, 122, če vzamemo za leto 1955 indeks 100.

Podjetje si je v tem pogledu zadalo za leto 1960 tako obsežne in glede na dosedanje izkušnje tako zahtevne naloge, da jim brez temeljite priprave ne bomo kos. Res, da smo pričeli s pripravami zanje že pred nekaj meseci, vendar te ne potekajo najbolj smot-

no, so preširoko zajete in se prepočasi uresničujejo.

Tovariš predsednik je poudaril pomen sindikata pri spremljanju teh dogajanj in obžaloval, da se sindikat ni bolj vključil v organizacijo priprav za novo proizvodnjo in se namesto tega zadovoljil z vlogo stranskega opazovalca.

Za smotrnejše gospodarjenje s sredstvi

Omenil je, da je za doseganje dobrih finančnih rezultatov potrebno smotno gospodarjenje s sredstvi in rekel, da naših poslovnih zadev še vedno ne gledamo skozi vrednost dinarja. Tako še sedaj nimamo pravega vpliva na

ta v večjem obsegu omogočala pripravljane proizvodnje. V zvezi s tem pa bosta organizacija ekonomskih enot in njihov samostojni obračun stimulatивно zainteresirala vse člane za varčevanje in kvalitetno izpolnjevanje vseh proizvodnih nalog. V zvezi s tem pa bo potrebno ustrezno stimulirati delavca.

Dosedanji predsednik je rekel, da se bo morala vprašanja izpopolnitve in mehanizacije naših proizvodnih zmogljivosti intenzivneje lotiti tudi komuna. V zvezi z ekonomskimi enotami je tov. Česnik poudaril, da bo treba v tem

sistemu dati tudi sindikalnim organizacijam ustrezne funkcije.

V nadaljevanju svojega poročila je posvetil precejšen del svojih izjav inženirski politiki v našem podjetju. To vprašanje so obravnavali v razpravi tudi mnogi govorniki. Povedal je, da so bili v letošnjem letu ustanovljeni večerni oddelki Industrijske šole za odrasle s 40 slušatelji in oddelki za specializacije s 112 slušatelji. Za 114 štipendij na strokovnih šolah in fakultetah je imela kadrovska služba dodeljenih 5 milijonov dinarjev. Dotaknil se je tudi problema fluktuacije, zlasti pri kvalificiranem in visokokvalificiranem kadru in ugotovil, da leže vzroki za fluktuacijo v glavnem v boljšem nagrajevanju služb v drugih podjetjih, pomanjkanju stanovanj in nepravilnih odnosih med člani kolektiva.

V organizacijskem poročilu je obravnaval še delo komisij sindikalne organizacije in kritično ocenil njihova prizadevanja ozroma neaktivnost pri reševanju nalog, zaradi katerih so bili lani izvoljeni.

Obsežna in plodna razprava

Po referatu Ivana Česnika je bil prvi diskutant Alfred Tomažič, ki je v daljšem govoru med drugim kritiziral neaktivnost večjega dela naših inženirjev in tehnikov, ne samo pri političnem, pač pa tudi pri strokovnem usposabljanju mlajših kadrov. Naglasil je, da pogrešajo njihovega udeleževanja tudi v občinskih merilu.

Govornik Franc Ratej se je v svoji razpravi dotaknil nekaterih kritičnih točk kulturnoprosvetne dejavnosti, pri čemer ga je podprl Franc Kranjc.

Tovariš Peter Likar je načel nekatere probleme v zvezi s

časopisom in opozoril delegate občnega zbora, da moramo paziti, da se vsebina časopisa ne bi sprevrgla v glasilo tehnokratskih, birokratskih, lokalističnih in drugih škodljivih tendenc. O enakih oziroma podobnih problemih je govoril tudi tovariš dr. Branko Vrčon, ki je delegatom poročal o povezavi našega glasila s tereonom Litostroj, komuno in našo celotno družbeno stvarnostjo.

V imenu starejšinskega sveta in pionirske organizacije »Hinka Smrekarja« je govoril tov. Miro Stalovski, ki je pozval odgovorne činitelje v našem podjetju, da tej šoli, v kateri

je okoli 500 otrok Litostrojčanov, nudijo v vsakem pogledu še večjo pomoč.

Tovariš Vinko Kožuh se je v svojem govoru zavzemal za učinkovitejšo higiensko-tehnično varnost in opozarjal, da bo treba sredstvom, vloženim v HTV, posvetiti še večjo pozornost.

Tovariš Milan Vidmar je spričo važnosti in aktualnosti izdelave novega poslovnika o ekonomskih enotah in delu obratnih delavskih svetov naglašal, da bi bilo treba v zvezi s tem koordinirati tudi poslovnik celotnega podjetja.

Govoril je tudi sekretar TK ZKS Jože Dimnik, ki je izrekel sindikalni organizaciji za dosedanje delo priznanje, hkrati pa kritično ocenil delo mnogih sindikalnih podružnic, ki so pokazale v svoji mandatni dobi vse premalo aktivnosti. Naglasil je, da bo v prihodnje treba vzeti mandat tistim članom sindikalne organizacije, ki so bili do svojega dela naših skupnih nalog in upravljanja neodgovorni. Govoril je tudi o nedoslednosti v politiki nagrajevanja, zlasti v oddelku konstrukcije, kjer so zaradi časovne stiske za pravočasno izdelavo dokumentacije v začetnih mesecih dopuščali izvajanje plafovskih meril za zaslužek, namesto da bi bili uveljavili sklep UO, da se z ukinitvijo teh plafovov aktivira naš strokovni kader.

Glavni direktor Ivan Kogovšek je delegatom povedal, da je naš bruto produkt v so razmerju s proizvodnimi sredstvi še nizek in da bo potrebno misliti na temeljitejšo izrabo dosedanjega delovnika, hkrati pa začeti misliti tudi na predloge o dvojni izmeni. Povedal je, da je v popoldanskem času okoli 200 strojev dejansko neizrabljenih, od katerih so mnogi visokokvalitetni. Poudaril je, da moramo v prihodnje vložiti vse sile za smelejše osvajanje novih proizvodov, za proizvode pa, ki jih že obvladamo, iskati možnosti tujih kooperacij, da bi s tem tuji kapital koristno uporabili za našo rast. Pri tem je pomembno, da se v prihodnje bolj elastično poslužujemo tuje dokumentacije, metod osvajanja novih proizvodov in tujih izkušenj. Tovariš Kogovšek je poudaril, da bomo morali posvečati vedno večjo pozornost tudi sodobnejši mehanizaciji, ki naj razbremeni zdravju škodljiva delovna mesta.

Na občnem zboru je govoril tudi predsednik TK LMS Miha Žilavec, ki se je zavzemal za še večjo skrb za bolne in socialno ogrožene delavce, ter Nino Podbevšek, ki se je zavzemal za pomoč novo ustanovljenemu športnemu društvu Litostroj.

Po govoru Avgusta Matinija, ki se je zadržal na vprašanju avtomatizacije in Martina Zakonjskega, ki je naglašal potrebo večjega sodelovanja Litostroja z občinskim sindikalnim svetom, je govoril podpredsednik Republiškega sveta sindikatov Slovenije Leopold Krese. V

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sindikat - šola delovnega človeka

(Nadaljevanje s 1. strani)

nagradevanja po učinku in vloge, ki jo bo morala pri tem odigrati sindikalna organizacija.

Naglasil je, da sindikat ne more biti samo opazovalec pojavov v podjetju in registar, pač pa tudi aktiven člen v verigi celotnega družbeno-političnega dogajanja.

Odnos strokovnjakov v zvezi z nagradevanjem je treba urejati tako, da imajo tako eni kot drugi možnost regulirati svoj zaslužek. Seveda pa tega zaslužka nima pravice nihče zmanjševati, če tudi gre za napačen izračun po uveljavljenih merilih oziroma cenikih dela. Za vsako ceno pa je treba vzpostaviti ravnotežje med merili po delovnem in merili po ekonomskem učinku.

Tovariš Krese je poudaril tudi potrebo po nadaljnjem razvijanju in demokratizaciji organov upravljanja. Prenehati je treba z dosedanjimi praksami, da se znotraj ali navzven podjetja pogajamo le s predstavniki kolektiva, ne pa s celotnim kolektivom.

Naglasil je tudi, da je v redu in prav, da dajejo podjetja občini določena sredstva za komunalne potrebe, vendar pa mora občina kolektiv o teh stvareh obvestiti in povedati, za kaj bo porabila denar.

Tovariš Krese se je zadržal še pri našem glasilu. Rekel je, da naj le-to ne postane komercialno glasilu, pač pa politično vzgojni list, ne le za tovarno, temveč tudi za širšo komunalno skupnost.

Nadalje je rekel: »Če se bomo rimo za evropsko povprečje proizvodnosti zaslužkov in kvalitete, potem moramo tudi čimprej uveljaviti povprečje družbenega standarda. V zvezi skrbi za človeka je treba posebej še omeniti gradnjo počitniških domov.«

Tovariš Krese je v nekaj besedah povedal tudi svoje mišljenje o vzgoji naše mladine in rekel, da moramo s sodobno mladino iskati tudi sodobne vzgojne probleme.

Po končani razpravi so bile volitve novega odbora sindikata, v katerega so bili med drugimi izvoljeni naslednji tovarši:

Predsednik Stane Vogel, **tajnik** Avgust Klemen, **blagajnik** Tončka Smaraj, **predsednik komisije** skrbi za človeka Ante Burič, **šport** Miro Vrhovec in **Vinko Tomažin**, **kultura** Franc Ratej in **Narcis Demskij**, **povezava z mladino** Tonček Smerkolj, **finančno gospodarska komisija** Rudi Jesenšek.

nje o bodočih EE in njihovih organih.

Sindikalna organizacija naj pripravi in prouči mnenja delovnega kolektiva za uvedbo druge izmene.

Sindikalni podružnici PPB in Tehničnega biroja naj vplivata na svoje člane, da bi čimprej izdelali predlog o izboljšanju in pospešeni izdelavi dokumentacije. Ta predlog naj bi bil po soglasnem sprejetju vseh prizadetih vodstev uresničen še pred koncem tretjega tromesečja. Le tako bo mogoče zagotoviti pripravo dokumentacije tudi za proizvodno leto 1961, vsaj za prvo tromesečje, že do decembra 1960.

Naše inženirje, tehnike in strokovno usposobljene kadre je treba tako v delovnem kakor v prostem času bolj povezati s podjetjem in jih za to izredno delo tudi boljše nagraditi.

Sindikalna podružnica Materialnega biroja naj bi zagotovila hitrejšo in ustrežnejšo kompletiranje posameznih naprav avtomatizacije, posebno pri nabavi rezervnih delov.

OB PRVEM MAJU, MEDNARODNEM DELAVSKEM PRAZNIKU, ČESTITAJO DELOVNEMU KOLEKTIVU TITOVIH ZAVODOV LITOSTROJ: ZVEZA KOMUNISTOV, DELAVSKI SVET, UPRAVNI ODBOR, LJUDSKA MLADINA SLOVENIJE, SINDIKALNA ORGANIZACIJA IN SE POSEBEJ UPRAVA NAŠEGA PODJETJA Z ŽELJO, DA BI POSVETILI VSE SVOJE MOČI ZA IZPOLNITEV PLANSKIH NALOG IN TAKO PRISPEVALI K HITREJSI IZGRADNJI SOCIALIZMA IN SREČNEJŠEGA JUTRIŠNJEGA DNE.

Obiskali so nas

V petek, 11. marca 1960, je obiskal našo Industrijsko kovinsko šolo podpredsednik ZIS tov. Rodoljub Čolaković v spremstvu predsednika republiškega sveta za šolstvo tov. Vladka Majhna. Tovariš Čolaković se je zanimal za delovanje šole.

Po daljšem razgovoru, v katerem so sodelovali glavni direktor tov. Ivan Kogovšek, šef kadrovske službe tov. Miro Završnik in ravnatelj šole tov. Pavel Perko, si je tov. Čolaković ogledal šolo z delavnicami in novozgrajeni internat.

Po obisku na šoli je Rodoljub Čolaković obiskal tudi tovarno.

Dne 25. marca t.l. popoldne je obiskal naše podjetje sekretar za

industrijo ZIS Hasan Brkić v spremstvu sekretarja za industrijo in obrt IS Ljudske skupščine LRS inž. Viktorja Kotnika. Sprejel ju je glavni direktor Ivan Kogovšek s tovariši inž. Birso, inž. Da Damasom in inž. Kolblom. Direktor Kogovšek je gosta seznanil s problematiko podjetja, predvsem z našimi napotki, da dopolnimo in ustalimo naš proizvodni program in tako ustvarimo solidno bazo za večanje proizvodnje in bruto produkta v naslednjih letih, kakor tudi z rekonstrukcijami, ki jih ti ukrepi nujno zahtevajo.

Sekretar Brkić je v razgovoru dal nekaj dragocenih napotkov in sugestij, ki bodo brez dvoma zelo koristile pri našem delu.

ZA OKREPITEV POSLOVNIH ZVEZ S SREDNJO IN JUŽNO AMERIKO

Naše podjetje je že pred leti stopilo v poslovne stike z nekaterimi državami Južne Amerike. Izvozili smo nekaj svojih proizvodov, predvsem ročnih škripcov HO-RUK in vodnih zasunov v Čile in Brazilijo, za Argentino in Brazilijo pa smo izdelali tudi že nekaj ponudb za opremo HC.

Dne 24. marca t.l. je pomočnik direktorja prodajno-projektivnega biroja tov. Vekoslav Urbančič odpotoval na daljšo poslovno pot v Brazilijo, Venezuelo in Mehiko zaradi okrepitve naših poslovnih zvez s temi državami spričo zanimanja tamkajšnjih poslovnih krogov za nekatere naše proizvode, predvsem za opremo HE.

Tov. Urbančič se bo na potovanju zadržal 2 do 3 mesece.

Nova izvozna naročila

Po daljših pogajanjih je izvoznemu oddelku uspelo dobiti iz Indije novo naročilo za dva žerjava po 35 ton nosilnosti za potrebe indijskih državnih podjetij. Doslej je Litostroj izdelal za Indijo že nad 50 dvigal raznih nosilnosti, med njimi tudi doslej največje dvigalo v Indiji z nosilnostjo 2 x 230 ton, ki je montirano v hidrocentrali Bhakra Nangal pod Himalajo.

Visoko priznanje kakovosti naših izdelkov pomeni novo naročilo tvrdke GFM iz Steyra v Avstriji, ki ji je Litostroj že leta 1957 dobavil posteljo za stružnico. Te dni je omenjena avstrijska tvrdka naročila še dve kompletni garnituri postelj za struž-

nice tipa FKW 230, in to s tole laskavo opombo: »Sklenili smo, da Vam pošljemo novo popolno naročilo zaradi prvovrstne kakovosti in natančnosti obdelave zadnje postelje.« Teža vsake izmed obeh naročenih garnitur je 23.150 kg.

Tik pred zaključkom redakcije smo izvedeli, da je naš izvozni oddelek prejel iz Indije še eno naročilo za žerjave, in sicer to pot za električno mostno dvigalo, zmogljivosti 40 ton s pomožnim dvigom 7,5 t in razponom 14,4 m. Ta žerjav je namenjen za termocentralo Barauni v državi Bihar v Indiji, ki je prvi večji kompletni objekt v Indiji, za katerega bodo vso opremo dala jugoslovanska podjetja.

PRIPRAVIMO SE NA VOLITVE V DELAVSKI SVET

Letos bodo po vsej državi volitve delavskih svetov bolj slovesne kakor druga leta, saj praznujemo deseto obletnico, odkar so delovni kolektivi prevzeli tovarne v svoje neposredno upravljanje.

Uspešen gospodarski razvoj v preteklih desetih letih je izraz sposobnosti ustvarjanja in energije našega delovnega človeka. Ne samo pri stroju na delovnem mestu, tudi v organih delavskega samoupravljanja je delavec sodeloval pri krepitevi proizvodnih sil, pri ustvarjanju novega socialističnega gospodarskega sistema in uspešno prispeval k izpolnjevanju smernic splošne gospodarske politike.

Naloge delavskega sveta so ze-

lo obširne in odgovorne. Delavski sveti so demokratični politični organi, po katerih proizvajalci neposredno upravljajo družbena sredstva. Delavski sveti pa niso le upravljavci kolektivnih sredstev za proizvodnjo, temveč so hkrati tudi organ političnega sistema socialistične demokracije. V njih prihaja do izraza enotnost interesov skupnosti in interesov posameznih proizvajalcev.

Da je delo člana delavskega sveta važno in odgovorno, nam dokazuje tudi ves dosedanj razvoj samoupravnih organov. Ako pogledamo, kakšno delo je opravljal ta organ v svojem prvem letu obstoja, prav lahko ugotovimo, kako obširen je bil njegov nadaljnji razvoj v vseh dejavnostih

gospodarske organizacije in kako pomembno delo je bilo izvršeno, bodisi na gospodarskem področju, v delovni zakonodaji, pri socialnem in pokojninskem zavarovanju, pri razvoju dela v komunah in tako dalje.

Tudi v našem podjetju moramo misliti na to, da bodo volitve v delavski svet, ki morajo biti razpisane najkasneje do 15. maja 1960, končane pa najkasneje do 31. maja 1960, res v redu opravljene.

Zato naj člani našega kolektiva letos, ob desetletnici obstoja delavskih predstavniških organov, predlagajo in izvolijo najbolj delavne in zavedne člane delovnega kolektiva, ki so že s svojim dosedanjim delom dokazali, da pravilno razumejo važnost organov delavskega samoupravljanja. Zavedati se namreč moramo, da bo ta na novo izvoljeni delavski svet zopet dve leti upravljaval premoženje našega podjetja. Za naše podjetje, družbo in posameznika bo torej največjega pomena, če bo to upravljanje koristno. Koristno pa bo, če nas bodo zastopali pravi tovariši. S. M.

Časopis »Litostroj« izhaja mesečno v nakladi 3500 izvodov * Ureja ga uredniški odbor * Odgovorni urednik Peter Likar * Tel. uredništva 39-011 do 39-019, intern. 343 in 458 * Cena posamezni številki v prodaji 10 din * Poština plačana v gotovini * Rokopisov ne vračamo * Tiska tiskarna ČZP Primorski tisk v Kopru

Levo: Sekretar TK ZKS tov. Dimnik med razpravo. Desno: Tov. Kogovšek v razgovoru s tov. Kresetom in tov. Rožičem

Sklepi občnega zbora

Posebna komisija za sklepe je formulirala težnje in zahteve članov sindikalne organizacije, ki jih objavljamo.

Politične kadre je treba, tako kot strokovne, vzgajati načrtno, da bi se začeli družbeno udeleževati pri preprostejših funkcijah in bi se tako postopno dvigali. Čimprej moramo doseči pri slehernem članu kolektiva zavest, da bo začel čimbolj ekonomsko misliti, se pravi spoštovati dinar in čas.

Pri vodstvih šol za odrasle je treba doseči začetek pouka v kasnejšem popoldanskem času.

Sindikalni funkcionarji naj bi zagotovili, da se čimprej uredi različne nepravilnosti in morda celo krivice vsem, ki so iz katerega koli vzroka bili zapostavljeni pri izobraževanju in napredovanju.

Sindikat naj si prizadeva, da bi čimprej dosegli v izobraževanju tako raven, da bi v krajšem času usposobili več sposobnih sodelavcev.

Sindikalna organizacija mora v povezavi z vsemi organi družbenega upravljanja prevzeti na svoja ramena ne samo pravice, ampak tudi dolžnosti.

Sindikalna vodstva naj bolj skrbijo za pravočasno in poglobljeno strokovno in politično usposabljanje funkcionarjev družbenih organizacij. Še naprej naj skrbijo, da se bodo kadri boljše poučevali na delovnem mestu.

Bolj kot doslej naj skrbijo za delo in povezavo z različnimi kulturnoprosvetnimi skupinami, da bodo nastopale v redu in na primerni višini. To pa bo dosegel, če bo plodno sode-

loval in spremljal njihov razvoj in njihovo rast.

Sindikat naj si z vsemi močmi prizadeva urejati medsebojne odnose, s čimer se bo dvignila produktivnost dela in zmanjšal odhod sodelavcev iz podjetja.

Bodoči odbor naj iz svoje srede izvoli dopisnika za naše glasilu zaradi tesnejšega sodelovanja sindikata s časopisom in celotnim kolektivom.

Sindikalna organizacija je dolžna, da še naprej pogloblja obravnavanje vzrokov nesreč pri delu in tudi vpliva na hitrejšo in odločnejšo odstranjevanje teh vzrokov.

V zvezi z obratno ambulantno naj poostri kontrolo nad sumljivimi vzroki nesreč.

Treba je ponatisniti pravilnik HTV službe. Poskrbi naj tudi za obdobje seminarje za HTV za vse zaposlene, zlasti pa za one iz proizvodnje. Poleg tega naj poskrbi za pravilnik o nagradevanju tistih, ki bodo na ta ali oni način prispevali k zmanjšanju nesreč.

Sindikat naj poskrbi, da bodo ODS dobili ustrezno področje dela in ustrezne kompetence v novih ekonomskih enotah (EE).

Odbor naj prouči in z ukrepi podpre prizadevanja organov upravljanja pri reševanju stanovanjske stiske in nasploh skrbi za človeka.

Novi odbor naj o svojih stališčih v večji meri obvešča člane po podružnicah, kar ga bo tesneje povezalo s članstvom in se bo tako povečala tudi zavest le-teh o pripadnosti k sindikatu.

Zagotovi naj, da bo imel ves kolektiv posameznega obrata možnost, da izreče svoje mne-

ZA VEČJI DVIG STANDARDA (Nadaljevanje s 1. strani)

in teženj, da bi odslej vsi sodelovali v novih ustvarjalnih prizadevanjih, ki jih bo treba pokazati. S tem se nam pa močno spreminjajo naše dnevne naloge, ki nam vse bolj in bolj jasno odkrivajo naše glavno delovno področje: skrb za nenehno dviganje delovne storilnosti s čim najmanjšim izčrpanjem delovnih moči, skrb za nenehno dviganje proizvodnosti dela z uvajanjem najsodobnejših delovnih postopkov — vse pa v znamenju splošnega družbenega napredka in stalnega dvigovanja naše življenjske ravni.

To so dovolj otipljivi in za vsakogar jasni cilji, ki terjajo dejanj in nas zato ne morejo več zavajati z brezplodno razpravljanje. Koristi vsakega posameznika so tu prav tako na dlani kot koristi podjetja in družbe. Med njimi ni nobenih nasprotij. Dozoreli smo potemtakem tudi za prehod v novo fazo, v fazo uvajanja in oblikovanja samostojnih ekonomskih enot v podjetju. Spozna-

Naj živi jubilejni 1. MAJ

Letošnje praznovanje prvega maja je jubilejno slavlje: poteka namreč 70 let, odkar mednarodno delavstvo praznuje ta dan. Na kongresu druge internacionale julija 1889 v Parizu so določili prvi maj za dan, ko naj vsako leto delavstvo po vsem svetu praznuje ter v množičnih manifestacijah postavlja svojo poglavito zahtevo: z zakonom naj se določi in zavaruje 8-urni delavnik. Ta zahteva je bila vrsto let glavno, skoraj edino geslo na proslavah prvega maja. Bili so to časi, ko so delavci delali tudi po 12 ur in več na dan. Politični pomen praznovanja prvega maja pa je bil v njegovi mednarodnosti, v izvrševanju gesla Komunističnega manifesta: Proletarci vseh dežel, združite se!

In zakaj so izbrali prav 1. maj za tak praznik? Zaradi dogodkov, ki so jih ameriški delavci doživeli na ta dan leta 1886. Po vsej Ameriki so izbruhnili tisti dan štrajki in demonstracije proti strahotnemu izkoriščanju industrijskega delavstva. V Chicagu, mestu z bogato industrijo, je bil štrajk skorajda splošen in policija je demonstrante napadla. Dne 4. maja so čikaški delavci sklicali protestno zborovanje, med katerim je neki provokator vrgele bombo. Na osnovi lažnih pričevanj so nekaj delavskih organizatorjev obsodili na smrt in jih tudi usmrtili, mnogo pa so jih obsodili na dolgotrajno ječo. In ker je ameriška federacija dela leta 1888 sklenila organizirati 1. maja delavske manifestacije po vsej Ameriki, je ta datum sprejela tudi II. internacionala. Tudi v Ameriki je bila tedaj poglavna delavska zahteva 8-urni delavnik.

Delavstvo mnogih dežel je sprejelo sklep pariškega kongresa z veseljem in bojno pripravljenostjo in že naslednje leto — 1890 — so delavci slavili ta svoj praznik v mnogih državah Evrope in Amerike. Dasi je resolucija pariškega kongresa poudarjala, naj delavci prirede to manifestacijo v vsaki deželi na način, ki jim ga veljavne postavbe omogočajo, je vladajoči razred in njegove priganjbe obhajal velik strah pred prvim praznovanjem 1. maja. Bali so se izgrediv, pretepov, razbijanja in celo pokolov.

Jugoslovanski proletariati lahko s ponosom trdi, da je zmerom hodil vstrie z razvojem delavskega gibanja v svetu, v novejšem času pa večkrat tudi prednjačil in hočeš nočeš kazal drugim, šire organiziranim delavskim gibanjem pot in način, kako uveljavljati svoje zahteve in kako je le z bojem mogoče priti do ciljev. Dasi so bile jugoslovanske pokrajine industrijsko šibke in torej industrijskega delavstva ni bilo mnogo, so v mnogih mestih in delavskih krajih že leta 1890 proslavljali prvi maj. Beograd, Zagreb, Ljubljana, zlasti pa delavski revirji — povsod so delavci ta dan zapuščali delo, se zbrali na shodih in manifestirali za svoje zahteve, v prvi vrsti za 8-urni delavnik.

Kakor drugod so se tudi pri nas oblasti in tovarnarji bali, da bo 1. maja tekla kri. Deželni predsednik Kranjske, baron Winkler, je z javnim razglasom opozoril delavce, da smejo delodajalci odpustiti delavce, ki brez dovoljenja izostanejo od dela; kdor pa bi šušal in uporabljal silo, bo odgovarjal pred sodiščem. Ljubljanski »Slovenec« je objavil daljši članek, kjer je delavce svaril, naj ne praznujejo prvega maja. Zapisal je dobesedno takole: »... tako 'praznovanje' je osnovano od prevratnih življev, ki bi radi povzročili izgrede in nemire po načinu francoske revolucije... Razburjeni ljudje lahko nasilno napadejo ne samo tovarnarje, temveč tudi one, zoper koje so nahujskani... To ne bo delavski praznik, temveč zelo drago delavsko — postopanje.« V drugem članku, ki bi moral iziti 26. aprila 1890, pa je »Slovenec«

priznal, da »imajo delavci res zadosti moči in zadosti dobre organizacije, da vso Evropo naenkrat iznenadijo. Ali bodo vse pobili in požgali in razdejali? Letos še ne.« Ta članek pa je oblast zaplenila, pač zaradi tega, ker govori o tem, da raste tudi že v vojski socializem, ter zahteva, »da nas naši varuhi — ki jih drago plačujemo — res tudi varujejo.« Prav tako so tudi drugi meščanski listi pri nas in v Avstriji sploh pisali s strahom o bližnjem 1. maju, vendar so nekateri izražali upanje, da do izgrediv ne bo prišlo.

Toda oblasti so le ukrenile to in ono povsod, pa tudi v Sloveniji. Pri deželnem glavarju je bila dolgotrajna seja (navzoča sta bila tudi vojaški in žandarmerijski general), za 1. maj pa so poslali v Trbovlje šest stotnih vojaštva, aretirali so nekatere delavske agitatorje, onemogočili zveze med delavci posameznih rudarskih krajev, zastražili kolo-dvor, mostove, tovarne itd. V Ljubljani je bilo 1. maja pripravljeno nekaj vojaštva na bežigradskem polju, dijakom pa so prepovedali, da bi 30. aprila in 1. maja po sedmi uri zvečer zapuščali svoje domove. Strah je bil velik.

Prvomajska proslava leta 1890 je v Ljubljani in drugih krajih potekala kajpada brez pričakovanih izgrediv. Delavci so se dopoldne zbrali na shodih, popoldne pa so šli na izlete ali pa so imeli svoje zabave. Tudi pri nas je prva prvomajska proslava povsod postavila kot poglavito delavsko zahtevo: država naj z zakonom predpiše in zavaruje 8-urni delavnik.

Albert Jakopič

Naš prvi pohod v Benečijo in Rezijo

Vabilu za sodelovanje se je odzval tudi avtor te zgodbe in France Bevk, ki jo je uredil

V Knežkih Ravnah naj bi se koncentrirali dve na novo ustanovljeni brigadi — brigada Simona Gregorčiča in Gradnikova brigada. Po načrtu bi se morali brigadi sestati v Knežkih Ravnah in kot močnejša operativna enotica kreniti na pohod v Benečijo. Gradnikova brigada pa je med potjo naletela na sovražnikovo ofenzivo in tako smo prvega maja 1943 prišli v Knežke Ravne sami. Ko smo nekaj dni počivali in se vežbali, je prišel za nami tudi naš general Jaka Avšič.

Dan pred odhodom, ko so naši čevljarji in krojači še krpali zadnje stvari, so pred vasjo iznenada zaropotali mitraljezi. Naše taborišče je bilo le kakih 300 ali 400 metrov oddaljeno od Knežkih Ravn. Med vasjo in našim taboriščem pa je tekla gorski hudournik v zdolbeno strugo, ki je bila globoka kakih 50 m, ponekod pa tudi 70 do 80 m. Kakor hitro so zaropotali mitraljezi, je bil ta kraj dan znak za vzbuno. Bataljoni so brez kakakega posebnega povelja takoj zasedli svoje položaje.

Ko smo z opazovališča videli, da se je nateplo v strugo že okoli petdeset Italijanov in da gre našim fantom za nohte ter jim grozi nevarnost, da jih polove in postrele iz bližine, smo začeli streljati: deloma v strugo, deloma pa v nasprotni breg, s čimer smo preprečevali, da bi Italijani bežali iz struge nazaj v vas k svoji edinici.

To je bil pravzaprav ognjeni krst naše brigade in tako rekoč šola za pohod v Benečijo, kamor smo bili namenjeni. Pohod je bil za nas toliko težji, ker v brigadi ni bilo domačinov in smo bili navezani le na zastarele zemljevide brez označenih gorskih poti in stez. Šlo je za to, kako bomo sami znali poiskati pot, kako se bomo sami znali zavarovati in najti primerna mesta za taborjenje ter seveda tudi za akcije. V akciji pri Knežkih Ravnah se je brigada prav dobro obnesla. Med fanti ni

Poslej se je v svetu in pri nas slavil prvi maj redno vsako leto; zahteve mednarodnega delavstva so postajale zmerom širše in zahtevam po 8-urnem delavniku in večjem kosu kruha so se pridružile zahteve po političnih pravicah.

70 let že slavi naše delavstvo prvi maj skupaj z mednarodnim delavstvom, a že 15 let ga slavi v povsem drugačnih razmerah. V razdobju teh 70 let so se zgodile v svetu veliksne družbene spremembe in že lep del sveta je v rokah delavsko-kmečke oblasti. V ta del spadamo tudi mi.

In ko že sedemdeset let slavimo prvi maj kot praznik dela, se spomnimo vseh žrtev, ki so bile v teh letih potrebne za našo zmago, in pošljimo bojne pozdrave delavstvu tistih dežel, kjer slavi proletariati prvi maj še vedno v boju za popolno zmago svojega razreda.

MILE KLOPČIČ

Prvomajski kres

Kakor vsako leto je Komunistična partija tudi leta 1936 organizirala na večer pred Prvim majem vrsto različnih akcij, med njimi zlasti prižiganje kresov, čeprav je bilo vsako proslavljanje Prvega maja takrat prepovedano. S študentom Vilijem Jagrom sva se odločila, da bova zakumila kres na Šišenskem hribu. Akcija je bila seveda nekoliko tvegana, ker je bil Šišenski hrib vsako leto na večer pred Prvim majem močno zastražen.

bilo nobenega strahu, nasprotno, vsi so bili navdušeni. Po borbi smo zbrali vso brigado v vasi in priredili miting. Vaščani niso vedeli, kako bi se nam zahvalili in na noben način niso hoteli pustiti, da bi odšli, češ, kaj pa bo, če se bodo Italijani vrnili, kdo nas bo branil? Ko smo jim povedali, da je treba tolči sovražnika povsod in ko smo jim zatrdili, da bomo še prišli v Ravne, so se pomirili. Obilno so nas zalozili z jedačo in nam želeli čim več sreče in uspehov, ko smo se razšli.

Po zboru brigade in po slovesu od vaščanov smo preko Kotla krenili na Tolminsko. Prenočili smo nad Čadrgom, kjer so nas vaščani prav lepo sprejeli in nam ponudili vsega, kar so imeli pri rokah, predvsem mleka, sira, polente itd., kar so si pač naši borci pozeleli. Nekako o polnoči smo krenili dalje z namenom, da pridemo do Mrzlega vrha. Ponoči pa smo se izgubili in smo do svita prišli komaj do Pologa. Ker se je že danilo, smo se umaknili od (Nadaljevanje na naslednji strani)

MILE KLOPČIČ:

FABRIŠKIH DIMNIKOV POVSOD RASTO GOZDOVI,
NA REKAH DVIGAJO MOGOČNI SE JEZOVI,
PLAVŽI GORE, V ZEMLJÓ GRADIMO NOVE ROVE,
IZ NAŠIH LUK PLUJO NAM DALJE V VSE VETROVE,
KJER JALOV BIL JE SVET, KALÉ ŽE NOVE SETVE,
MOČVIRJA NAM RODE DOSLEJ NEZNANE ŽETVE,
SAMÍ IN ZASE ZDAJ
ZAKLADE TRGAMO IZ ČRNIH ZEMSKIH SLOJEV,
KI NAŠI SO NA VEKOMAJ,
POVSOD JE DELO, ZNOJ, POVSOD VRVENJE

STROJEV,

NOČ ZA NOČJO IN DAN ZA DNEM.
PO MISLIH NAŠIH GLAV IN S SILO NAŠIH ROK
URESNIČUJEMO VSE TISTE DRZNE SANJE,
KI MNOGO JE RODOV
HUDO TRPELO ZANJE,
KI ZANJE MNOGO JIH JE LEGLO V HLAD GROBOV!
(Iz pesmi »Obrekovalcem Jugoslavije«)

Že nekaj dni pred Prvim majem sva odšla v gozd in si izbrala prostor za kres nekako v sredini med staro šišensko cerkvijo in Galetovim gradom. Od tu je bil lep razgled po vsej Šiški in daleč preko Ljubljanskega polja v smeri proti Ježici, Savljam, Klečam in Gameljnam. Razen tega je bil tu gozd močno zaraščen, da sva se lahko skrila v njem, pa tudi dovolj strm in dovolj vstran od glavnih gozdnih poti, kjer sva pričakovala največ straž. Za najin kres sva si seveda poiskala majhno čistino, kjer sva bila brez skrbi, da ne bova s kresovanjem povzročila gozdnega požara. Nato sva obšla velik kompleks gozda po dolgem in počez, pobrala po tleh kar največ dračja in ga v številnih majhnih kupih poskrila v bližini kraja, ki sva si ga izbrala za kresovanje.

Na večer pred Prvim majem sva še pred mrakom odšla v gozd in se obrezno bližala čistini. S seboj sva vzela tudi prazno vrečo iz jute in steklenico bencina.

Mile Smolinsky

Nikogar nisva srečala niti opazila ničesar sumljivega. Kupčki najinega dračja so bili še vedno tam, kjer sva jih pustila, in nedotaknjeni — znak, da najbrž še nihče ni opazil najinih priprav, pa tudi stare ženske in otroci, ki pobirajo po gozdu suhljad, jih niso našli in odnesli.

Oprezno, a temeljito sva preiskala ves gozd daleč naokrog, če niso morda kje med drevjem skriti policaji ali detektivi, da bi naju presenetili pri sami akciji in seveda aretirali.

Spet ni bilo opaziti ničesar, in ko sva se prepričala, da ni v

bližini nobenih straž, sva se vrnila k najinemu dračju. Na čistini sva si izbrala pripravno, kake tri do štiri metre visoko smrečico. Kakor hitro se je zmračilo, sva jo v hipu okrog in okrog in od vrha do tal obložila z dračjem, razprostrla sredi nje prazno vrečo in vse skupaj z vseh strani polila z bencinom. Seveda se nama je smilila uboga smrečica, ko sva jo tako obsodila na smrt v ognju, toda kaj sva hotela drugega? Če bi zažgala samo dračje, bi bil kres majhen, ker ni bilo mogoče neopazno navleči večjih količin dračja. Smrečica pa nama je služila kot nekako stojalo s stoterimi vejami in vejicami, po katerih sva lahko naložila in natlačila dračja. Kup dračja je postal na ta način kar za nekaj metrov višji, razen tega pa je tudi smrečica sama služila kot gorivo za kres.

Nikdar ne bom pozabil, kako je bušnil plamen, ko sva kres prižgala. Skoraj vrglo naju je po tleh. Smrečica je bila v hipu vsa v ognju, ki je segal najmanj še za eno tako smrečico visoko.

Seveda nisva imela časa občudovati plamena, temveč sva jo kolikor mogoče hitro, pa vendar oprežno, da nisva povzročila šuma ucvrta navzdol po hribu proti najbližjim hišam ob Vodnikovih cesti. Nekaj minut za tem sva že bila na Vodnikovi cesti in se pomejala med ostale, slučajno mimoidoče.

Komaj sva naredila nekaj sto korakov, je švignil mimo naju kolesar in v kratki razdalji odvrgele tri do štiri petarde, ki so se razpočile z oglušujočim pokom. Tudi ta kolesar je bil v akciji za počastitev Prvega maja in njegove petarde so bile zelo učinkovito dopolnilo najinemu kresu.

Domov grede sva še dolgo in veselo občudovala najin kres in še desetine drugih, ki so jih po okoliških hribih zažgali najini tovariši in naši somišljeniki. Tudi iz drugih predelov mesta je bilo slišati oddaljene detonacije petard in tudi nekaj raket je švignilo v zrak in obarvalo nebo nad mestom v pozdrav Prvemaju. Ko sva bila še na Vodnikovih cesti, sva srečala tudi patroljo dveh policajev, ki sta zdrvela na kolesih mimo naju v smeri najinega kresa...

Naslednjega dne, to je na sam praznik, je vsa okolica govorila o kresu na Šišenskem hribu in se radovala spričo uspele akcije. Zažiganju kresov in odmetavanju prižganih petard so v isti noči sledile tudi potrosne akcije s prvomajskim proglasom. Tako so delovni ljudje prav dobro čutili, da je bila na delu organizirana sila, ki bi je boj za boljše življenje delovnega človeka, — in so kljub prenovi na najrazličnejše načine praznovali Prvi maj — praznik dela.

Inž. Vlado Jordan: Košnja

Naš prvi pohod v Benečijo in Rezijo

(Nadaljevanje s 3. strani)

Tolminščice in se zavlekli v gozd. Čeprav je to majhna voda, pa ima vendar zelo strme bregove in je nismo mogli prekoračiti drugače kakor čez most, druge poti pa nismo mogli ubrati. Zavlekli smo se v neko vrtačo, se zavarovali od vseh strani in preživeli dan. Vaščani so nam po manj vidnih krajih ves dan nosili hrano. Ob petih popoldne se je začel naš pohod. Čez dan smo namreč napravili načrt, kako bi čimprej dosegli Mrzli vrh in Krn, ki je bil naša predzadnja točka za pohod v Benečijo. Že popoldne smo poslali preko mostiča patrolo naših fantov s strojnico, ki je na drugi strani zasedla ugoden položaj nad cesto. Računali smo, da jih nihče ne bo opazil, toda Italijani so jih zavohali. V postojanki je nastalo razburjenje, ki se je še stopnjevalo, ko se je iz vrtače usula cela brigada in krenila proti mostu. Italijani so bili vsi prestrašeni, zraven tega pa veseli, da jih nismo napadli. Nam pa niti na misel ni prišlo, da bi razbijali betonske bunkerje, v katerih so se čepeli. Šlo nam je za to, da čimprej opravimo našo osnovno nalogo in pridemo v Benečijo. Ko smo prišli na Mrzli vrh, smo bili že do kože premočeni in vsi prezeblji. Tam smo našli na pol porušene pastirske stajle, v katere smo se za silo stisnili, zakurili velike ognje in se do jutra sušili. Šele proti večeru smo prispeli v vas Krn. Tako smo bili končno pripravljeni za pot v Benečijo. Za pohod v Benečijo je prvotni načrt določal, da gresta Gradnikova in Gregorčičeva brigada skupaj.

Ko je bila naša brigada v Krnu, smo dobili veselo novice, da je Gradnikova brigada, s katero nismo imeli nobene zveze, že na desnem bregu Soče, to je na obronkih Vzhodne Benečije. Tako smo prav dobro razpoloženi menda sedmega ali osmega maja ob sončnem zahodu prekoračili Sočo pri Kamnem, seveda zopet preko mostu, ker se brigadi ne spodobi bresti vodo. Tako smo se onstran Soče začeli dvigati na prve obronke Benečije skozi vas Foni. Iz vasi Foni smo šli na Kolovrat. Nastanili smo se v pastirskih kočah z namenom, da vsaj dva dni v miru preživimo in se odpočijemo. Toda desetega maja ob petih zjutraj nenadoma prinesejo naše izvidnice poročilo, da se iz Benečije pomikajo proti nam večje italijanske edinice, hkrati pa smo izvedeli, da se nam bližajo večje edinice tudi od Fonov. Naš prvi bataljon je takoj odšel na položaje, tretji bataljon pa nam je varoval hrbet. Italijanski premik, ki smo ga opazovali, je kazal, da se nas hočejo resno lotiti. Fantje, ki so imeli že pripravljene bunkerje in so bili dobro zakamufilirani, so dokaj hladnokrvno gledali, kako se približuje črna golazen. Ob sedmih zjutraj se je začelo. Italijani so napadli z močnim naskokom naše položaje, vendar smo jih gladko odbili, da so jo s krvavimi buticami jadrno pobrisali nazaj. Drugi naskok, ki je bil ob devetih, smo odbili. Medtem pa so prihajale nove in nove italijanske edinice. Okoli dvanaestih pa zaslisišmo pod seboj, kako pravi »bumf«, »bumf«. Ugibamo, kaj naj bi to pomenilo in smo si bili kmalu na jasnem, da pripravljajo Italijani minometalce. Ob pol dveh so se začele prve salve, toda vse mine so letele preko nas za greben. Njihovi junaški salvi je seveda takoj sledil naskok. Ob štirih popoldne je postal položaj bolj resen. S preciznim ognjem iz minometov so začeli tako obšipavati položaje prvega bataljona, da smo ga morali umakniti na rezervne položaje drugega bataljona. Imeli smo že nekaj ranjenih.

Ofenziva na Kolovratu je pokazala, kako strahovito se Italijani bojijo tega, da bi mi prodrli v Benečijo. Ker pa smo hoteli ta cilj za vsako ceno doseči, smo sklenili, da zapustimo položaje in smo se še tisto noč premaknili proti Matajurju, kjer naj bi bila po naših informacijah Gradnikova brigada. Umaknili smo se, ne

da bi Italijanom pustili le eno samo sled. Proti večeru smo opazili, kako so se začele italijanske edinice pomikati s hribov v dolino, hkrati pa smo opazili, kako gosto je zaseden breg Soče, saj je bilo vse grmovje polno Italijanov. Kdor koli bi bil tisto noč poskušal priti preko Soče, bi bil slabo naletel. Ponoči smo mimo Livka prišli na Matajur. Ker nam je že zmanjkalo živeža, smo si morali nabaviti hrano. Na zemljevidu smo poiskali najbližje vasi, kjer bi se založili, in našli smo vas Mašero, ki je bila kake tri ure oddaljena od nas. Tu seveda ni bilo političnega aktiva, ki je povsod drugod sprejel vojsko in poskrbel za vse, kar je potrebovala. Takrat smo se prvič učili ceniti delo političnih aktivistov in naših organizacij na vasi.

Ko smo prišli v vas, sta nas začudili predvsem dve stvari. Predvsem nismo videli nikjer kakega moškega. Še bolj pa smo se čudili, ko so nam prišle vse ženske naproti in nam je vsaka nekaj ponujala, bodisi klobase, sir, polento ali mleko. Nismo si mogli razložiti, zakaj so ljudje tako gostoljubni, ko smo vedeli, da tu ni niti sledu o kaki organizaciji. Kmalu pa smo odkrili, za katerim grmom tiči zajec. Ko smo se z ljudmi že nekoliko bolj seznanili in pogovorili in ko so ženske videle, da smo korektni in solidni ljudje, da nimamo sovražnih namenov in ne nameravamo nikogar ubiti, skratka, ko so videle, da to, kar je italijanska propaganda o nas govorila, češ da posiljujemo ženske in jih jemljemo s seboj, da režemo otrokom vratove in še ne vem kakšne strahote, da vse to ni res, so nam začele pripovedovati, kako so Italijani mesece in mesece govorili o partizanih, o »ribelih« in »banditih« in o njihovih grozodejstvih. Slednjič so tudi povedale, da so se vsi moški poskrili, ker so jim Italijani rekli, da je najbolj nevarno za moške, ker vse pobijemo.

Zvečer smo se pripravili za pot v Zahodno Benečijo. Računali smo, da bomo dohiteli Gradnikovo brigado, ki je bila po naših računih že na Miji in se je isti dan, ko smo se tolkli na Kolovratu, borila na Livku, kjer je bila italijanska postojanka, z namenom, da nas nekoliko razbremenijo. Ko smo se spuščali proti Nadiži, smo zagledali pod seboj veliko kolono kamionov. Sprva smo mislili, da gredo v Kobarič. Ko pa so se začeli kamioni od nami ustavljati, nam je bilo kmalu jasno, da je to namenjeno nam.

Ob treh popoldne začne nena-domadoma pokati pri prvi četi. Neki italijanski seržente je prišel s patrolo šestih do osmih mož gledat, kje smo.

Naletel je na prvo četo. Štiri Italijane so naši ujeli, drugi pa so jo pobrisali v Nadiško dolino. To priliko smo izkoristili, pa kar za njimi. Vedeli smo, da moramo priti v Črni vrh ali pa jo bomo skupili v teh čereh.

Proti jutru smo napravili zbor brigade ter krenili preko doline Farkandice mimo Robedišča na Špič z namenom, da se tam nekoliko odpočijemo. No, pa tudi tam ni bilo počitka. Iz sistematičnega zasledovanja Italijanov je bilo jasno, da jim je naš pohod trn v peti in da so sklenili, da nam ne dajo miru vse dotlej, dokler nas ne izženejo iz Benečije. Že ob sedmih zjutraj, komaj smo se dobro razgledali, kje smo in se dogovorili, kako bomo razporedili bataljone na položajih, so Italijani že od vseh strani lezli proti nam. Bili smo na zelo ugodnih položajih, prav na vrhu Špiča, ki je visok nad tisoč metrov. Italijani so hodili okoli nas kakor mačka okrog vrele kaše. Nikakor nam niso mogli blizu. Mi pa smo čepeli na vrhu kot gad, ki čaka, da vseka, če bi se mu kdo približal. Italijani so se naposled vendar osrčili in tvegali dva naskoka, ki pa so ju drago plačali. Imeli so petnajst mrtvih, zaplenili smo jim dva mitraljeza, petnajst pušk, več nahrbtnikov, precej cigaret in nekaj konzerv ter bombe, ki smo jih nato metali v njihove butice, ko so še vedno

silili proti nam. Pri Čenebli smo zavili direktno proti zahodu in sklenili, da gremo proti Jalovcu, to je v smeri Breginja, le nekoliko bolj zahodno. Hodili smo vso noč.

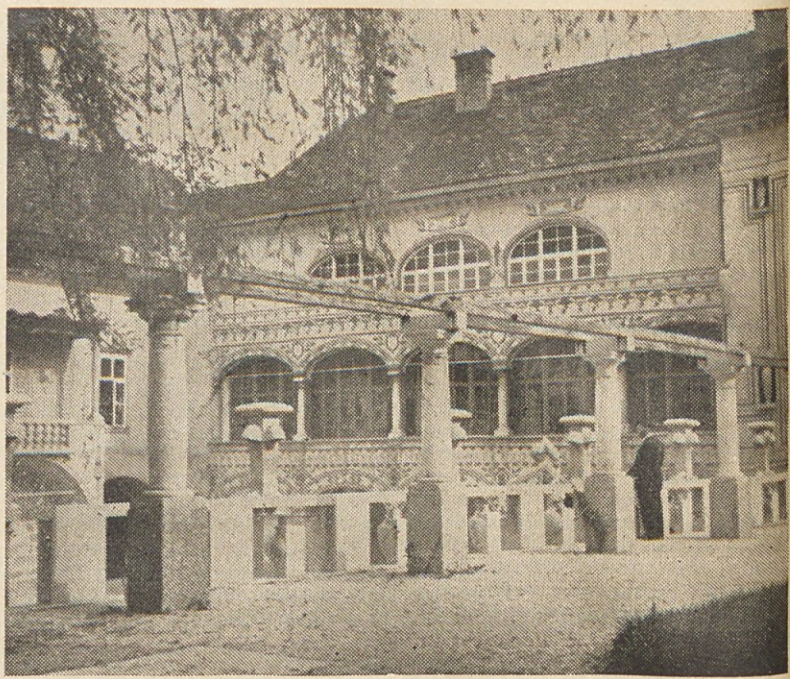
Vsepovsod, kjer koli smo se zadrževali po vaseh, smo vse, kar so nam ljudje dali, tudi plačali, kajti naš pohod v Benečijo je bil političnega značaja, da med Benečani vzbudimo nacionalni čut in željo po združenju z brati in da jih tako mobiliziramo za borbo proti skupnemu sovražniku.

Iz Brezove smo krenili preko Jalovca v Drnholo nad Učejo. S tem, da je trideset tisoč Italijanov šest dni obkoljevalo naši brigadi, se je naša pot nekako približevala koncu. V Drnholi pa so nas hoteli stisniti in ni niti veliko manjkalo, da nas niso. Naši ljudje so bili že izčrpani, ko so Italijani delali čistko po vsej Drnholi, vendar smo vseh šest dni tako imenitno manevrirali, da smo vsako noč, včasih pa tudi podnevi prišli v tisti odsek, ki so ga Italijani že preiskali. Četrto noč je začelo vražje deževati. Bili smo vsi premočeni. Zjutraj pa je posijalo krasno majsko sonce. Okoli štirih popoldne kar iznenada zaslišimo pod seboj brnenje avtomobilov, slišimo tudi, kako se avtomobili ustavljajo, potem pa italijansko vpitje, razgrajanje itd. Meni je bilo že čisto jasno, da je to v zvezi s signalizacijo. Tudi Italijani, ki so bili nad nami, so postali živahni. Skoncentrirali smo brigado, da se umaknemo po načrtu. Nameravali smo naskočiti postojanko nad nami. Ker je bil hrib zelo strm, to ni bila majhna stvar. Potrebovali smo štiri ure, da smo se po hosti neslišno približali bunkerjem na hribu. Skušali smo priti do bunkerjev vsaj na sto metrov. Ko smo si to najbolj prizadevali, pa se je enemu izmed naših sprožil pod nogami velik kamen ter se s truščem valil v dolino proti Italijanom, ki so prihajali od spodaj. Pričakovali smo, da bo to imelo kake posledice, pa ni bilo nič. Vse je ostalo tiho. Pred nami je bila glavna naloga: zavzeti Kulelj in pregnati sovražnika. Poslali smo najprej patrolo, da pregleda položaj. V patroli je bil tudi Rok. Bunkerjem so se bližali prav počasi. Vsa brigada jih je spremljala z očmi in v napetem pričakovanju, kako se bo stvar

USPEH
PLESNE DVOJICE KRAMER
V ŠVICI

Na plesno-športnem dvoboju Jugoslavija—Švica, ki je bil marca tega leta v Bernu in na katerem je Jugoslavija zmagala z rezultatom 475:466,5, si je prvo mesto priboril plesni par Kramer (plesalec je uslužbenec prodajno-projektivnega biroja našega podjetja) s 133 točkami od 135 dosegljivih. Jugoslavija je s to zmago prvič osvojila prehodni ekipni pokal. Pari so prejeli srebrne plakete in originalne švicarske zmagoslavne zvonce. Dvoboj v Bernu je bil že 62. mednarodni nastop plesne dvojice Kramer v inozemstvu.

Križanke (Foto Tomšič)

iztekla. Patrola se je vzpenjala korak za korakom, od kamna do kamna, od bukve do bukve. Vsej brigadi je zastajal dih in vsi smo pričakovali: zdaj zdaj bodo zaropotali mitraljezi. V nas vseh je bila ena sama misel: ali jih bodo opazili ali ne? Naš načrt je bil, zasesti glavni bunker, nato pa napasti s celo brigado. Patrola se je približala bunkerjem že na deset metrov, na pet metrov, na tri metre — pa še vedno nič. Vsi smo mislili: sedaj jih bodo obsuli z bombami. Tedaj patrola skoči na bunker. In kaj je bilo? Bunker je bil prazen. Zakaj je bil bunker prazen, smo kaj hitro izvedeli. Brigada je v naskoku prišla na vrh in ko smo bili že za bunkerji, smo opazili, kako se vsa posadka 150 mož pomika v dolino. Nekoliko bolj na desno in še malo nižje od njih pa je šla navzgor njihova zamenjava, novih 150 mož. Spoznali smo, da smo čisto nehoti zadeli ugoden trenutek, ko sta se posadki menjali. V mraku smo zavili nekoliko bolj na desno proti dolini.

Italijani pa so potem še ves teden preiskovali Drnholo, ker so nas hoteli po vsej sili dobiti. Da bi nas gotovo potolkli, so privlekli v ta prostor še ne vem koliko topništva in butali v Drnholo, med tem ko smo se jim mi že smejali z Miže. Od tu se je pričelo politično delo po Zahodni Benečiji.

Kaj pišejo o nas

Po Tanjugu je večina jugoslovanskih časnikov (med njimi vsi dnevniki) objavila poročilo, da je Litostroj odposlal v Pakistan za hidrocentralo Gujranwalo tretji agregat (Kaplanovo turbino približne moči 6500 KM), medtem ko sta bila prva dva agregata odposlana že lansko leto.

Ljubljanski »Kmečki glas« z dne 3. 3. 1960 je poročal, da bodo naslednje izdelale 10 ladij za Indonezijo, za katere bo izdelal motorje Litostroj. To so naši Dieslovi motorji, ki jih izdelujemo po licenci danske tvrdke Burmeister & Wain.

Beograjski dnevnik »Privredni pregled« z dne 10. 3. t. l. je objavil poročilo iz Splita, da so na gradišču hidrocentrale Peruče že začeli z montažo dveh generatorjev. Že v prejšnji številki smo objavili sliko delavniške montaže Francisove turbine, ki smo jo pri nas izdelali za to centralo.

O prvem nastopu litostrojkega »Odra mladih« z igro »Peggy, srček moj« je objavila obsežno poročilo »Mladina« z dne 10. 3. 1960. Kritiki pravi, da je prva uprizoritev dobro uspela.

Časopis »Organizator«, ki izhaja v Ljubljani in prinaša nasvete in primere s področja organizacije podjetij, produktivnosti, upravljanja, racionalizacije v administraciji, pravne službe v gospodarstvu in sodobnega trgovanja, je v svoji številki 41 z dne 15. 3. 1960 ponatisnil v celoti članek tov. F. Polaka o anketi med našimi delavci, ki smo ga objavili v drugi številki našega časopisa.

KONFERENCA ZVEZE KOMUNISTOV LITOSTROJA

V nedeljo, 17. t. m., bo v veliki kino dvorani redna letna konferenca organizacije Zveze komunistov v Litostroju s pričetkom ob 8. uri zjutraj.

Zaradi hitrejšega in učinkovitejšega dela bo konferenca sestavljena iz dveh komisij: ideološko-politične in gospodarske, ki bo združevala tudi komisijo za delavsko samoupravljanje. Ob koncu bo plenarno zasedanje, kjer bodo sprejeli tudi zaključke. Tovarniški komite ZK poziva vse diskutante, da se na razpravo čimbolj pripravijo, da bodo v svojih govorih jedrnat in kratki.

Karl Kraus:

Slovenska lajna

(Slowenischer Leierkasten, 1918)

Biló je v daljni zemlji.
Na nebu rdeči soj
ljubezni izgubljene
žarel je pred menoj.
O spev, ki bol sveta si
pokopal pod seboj!

To je skeleča rana,
ko ljudstvo krvavi,
spoznanja znak za srca,
ki groza jih duši.
O borni glas, ki v tebi
trpeči dom ječi!

Kot čutil stare sreče
spet motni bi sijaj,
s sočutjem mi prihaja
nas vseh bolest nazaj.
Kako trepeče bednik
v ljubezni za svoj kraj!

Kar sem že stokrat slišal
in prvič slišim zdaj,
je v muke prebudilo
mi spet zamrli slaj.
O, ko v dolini solzni
zamre vseh sonc sijaj!
Prevedel Fran Albreht

Karl Kraus, avtor gornje pesmi, je najostrejši dunajski satirik. Pred prvo svetovno vojno in po njej je vzbujal pozornost zlasti z izdajanjem svoje revije »Die Fackel«, ki jo je sam ne le izdal, temveč tudi urejal in pisal. Med prvo svetovno vojno je nastopal kot neustrašen pacifist. Napisal je ogromno dramsko delo »Zadnji dnevi človeštva«. Kraus je bil tudi tenkočuten lirik, kar nazorno kaže prav priobčena pesem, ki je zanimiva tudi zaradi svojega naslova. Pesem je za našo prvomajsko številko prevedel književnik Fran Albreht, ki je tudi odlični prevajalec in predsednik Zveze prevajalcev Jugoslavije.

Inž.
MARKO
KOS

Od Rima do Kalkute

2

A vse prekaša pogled na vzlet največjega potniškega reaktivca Boeing 707. Ko vzleti, se razlega strašen hrušč, a brž ko se dvigne od tal, se obrne pod se ostrim kotom 50° navzgor in se strmo dviga, dokler ne izgine za oblaki z dolgim repom črnega dima, ki ni za oko nič kaj simpatičen, saj te navdaja z občutkom, da letalo gori. Tako vzletajo vsa reaktivna letala. V nekaj letih bodo takšna letala v sestavi vseh letalskih družb. Vozni časi bodo neverjetno skrajšani; 128 potnikov v šestih urah iz Rima v New York. Na krajše razdalje vozijo letala, ki so nekaki mešanci, niso ne propellerskega tipa ne reaktivna; to so turbo-prop letala Viscout, ki izredno mirno in neslišno lete, ker nimajo batnih motorjev, ki so vir ropota. Sicer uporabljajo skoraj vse družbe štirimotorne Super-Con-

sredozemskih zračnih družb, saj ima polno letal tipa Conveyr, DC 6-B in Super-Constellation.

Ceste so vse asfaltirane. V pesku ob cesti vidim črno oblečene beduinke, ki sede visoko gori v sedlu oslička. A že zavijamo mimo vrste tankov in oklopnih voz (ki tu vadijo v pesku in nas prepričujejo, da je v Egiptu vojska prvi činitelj) v Heliopolis, krasno predmestje arabskih bogatašev. Vile z vitkimi stolpi in polne arabskih okrasov se raztezajo v vzorno gojenih parkih na desno in levo. Vidimo, kako povsod zalivajo vrtove. Puščavski pesek je rodovit, rabi samo vodo in takoj požene zelenje in cvetje. Če vode ni, pa vse usahne. Vidimo tudi nekaj vil sredi peska in suhih sivih debel. To so vile pobeglih plemenitašev.

Ljudje so zelo temperamentni in živahni. Študent, ki je potoval

Trgovine so polne. Uvoženi predmeti so izredno dragi, fotografarati in pisalni stroji imajo vsaj 100% dodatka. Tekstilno blago je poceni, vendar se nakup za Jugoslovana ne splača. Avto si lahko takoj kupite, kakršnega želite: Opel Rekord ali Volkswagen, vendar stane VW namesto 400 funtov, kolikor velja po evropski ceni — 800 funtov. Povsod v izložbah so na predmetih cene v arabskih številkah, česar se lahko hitro naučite. Na splošno je videti, da v zadnjem stoletju uvedena francoščina izginja in prodira arabščina. Prav sedaj je izšla uredba vlade, da morajo biti vsi dopisi uradov v arabščini. Tuja predstavništva bodo morala nastavit prevajalce ali pa se bodo morali tuji naučiti arabščine. V tem se kaže njihova prekipeljava nacionalnost.

Na večerji sem bil v hotelu Hilton z visokim vladnim funkcionarjem. Sediva na terasi v tridesetem nadstropju. Super moderni hotel, ki je bil pravkar odprt, stoji na mali vzpetini na bregu Nila. Z vseh strani se dvigajo proti hotelu asfaltirani dohodi, avto pripelje lahko prav v hall. Notranjost hotela je vsa klimatizirana. Lifti vozijo izredno hitro in brž ste v najvišjem, tridesetem nadstropju. Mize so razpostavljene ob ograji. Rahla luč pada z zasenčenih svetilk na mizah, sicer je temno. Lakaji so v turbanih in z zlatimi pasovi. Po dnevni vročini je izredno hladno, veter piha iz pustinje in okrog polnoči je že tako hladno, da morajo imeti ženske nogavice in volneno ogrinjalo. Pomočnik je zelo prijazen, mlad in zgovoren. Govori o načrtih za industrializacijo, o težavah s strokovnim kadrom in o načrtu pospešenega izobraževanja tehnikov. Opazujem morje luči pod seboj, nedaleč se dviga sloko rumeno poslopje Arabske lige, a vitki mostovi se sločijo nad vzvalovanim Nilom. Na drugem bregu

je zasidrana bela ladja, v kateri je razkošna restavracija. Okoli nas se razlega smeh in kramljanje v vseh jezikih sveta. Pari plešejo, dva črnca vzbujata pozornost s svojimi plesnimi liki, vesela francoska družba se vrti okoli lepotic, ki izvajajo piruete v precej pijanem stanju. To je bogata družba od vseh povsod, ki se prihaja zabavat v senco piramid, v »sentimentalno« okolje. Visoka in vitka pevka poje »Arrivederci Roma«; pravijo, da je to Hiltonov jazz, ki gostuje po nešteti Hiltonovih hotelih, razsejanih po vsem svetu — od San Francisca do Kaira in Instanbula.

»To pogodbo sem podpisal jaz,« pravi pomočnik zadovoljno, ko nanese pogovor na novo cementarno, v kateri sodeluje Litostroj z žerjavi. »Milijon funtov, 500.000 ton kapacitete. Pomislite, deset mesecev po podpisu je bila vsa oprema že na mestu. Da, Čehi so sposobni, zelo sposobni.«

Tu je mnogo tovarn, ki jih postavljajo Čehi. Res so zelo sposobni, to jim je treba priznati. Ne smemo pozabiti, da je v Egiptu danes 3,2-krat več vzhodnega kreditiranja kot ameriškega.

Ministrova žena je zelo lepa in simpatična. Na njej ni nič pretirano vzhodnjaškega, morebiti ima samo za spoznanje poševnejše obrvi. Videti je zelo mlada, a pove mi, da ima že tri dečke, ki so zelo pridni in živahni. Položaj žene nasproti možu je v Egiptu zelo slab in posledica večstoletne tradicije. Žena mora biti poslušna, ponižna in potrpežljiva, medtem ko ji mož navadno ne pove, kam gre zvečer, kajti nje to nič ne briga. Gospodarsko je seveda odvisna od njega, ker se nima kam zateči, če se hoče od moža ločiti. Če je žena v službi, se seveda ta odnos lahko spremeni, kajpak le, če je pripravljena braniti svoje pravice. Žena pa je zelo malo v službah. Značilnost Orienta je, da so po službah samo moški. Nikjer ne vidiš ženske — razen po trgovinah v središčih mesta. V restavracijah, hotelih,

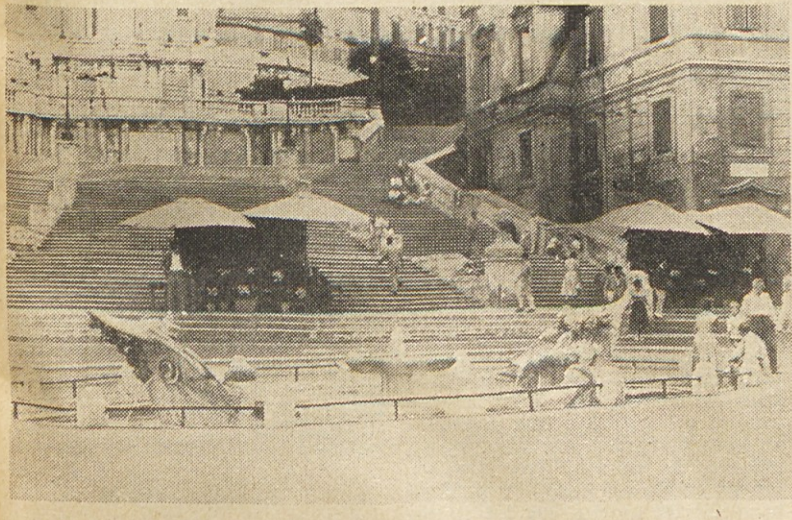
uradih so samo moški: strežaji, kuharji, strežniki, čistilci, pralci. Delovna sila je zelo poceni. Plače so nizke, zato delavci sami kuhajo in stanujejo v beraških prostorih predmestja, kjer se vse podira, kjer so kupi ruševin, opeke in smeti. Tam prebivajo v istih prostorih z osličji, prašičji, kozami. Polno otrok se podi sem in tja. To so ostanki starih časov, ki jih ni mogoče čez noč izbrisati.

Spomenik Neznaneemu junaku pred palačo Chigi, ki ga občudujejo mnogi tuji

Treba je spremeniti mentaliteto teh ljudi, jih izobraziti, da bodo znali pisati in brati, jih naučiti uporabljati različno hrano, skrbeti za osebno in stanovanjsko higieno, uporabljati kontracepcijo, da ne bodo obremenjeni s kopico otrok, itd. Novi režim se trudi, da bi popravil njihov položaj, odpravi hoče stanovanjsko krizo in zato sistematično gradijo cele predele mesta, kjer rastejo dvonadstropne vrstne hiše. Videl sem takšne predele ob Nilu proti jugu; to so ogromna predmestja, vsa v enakem slogu, geometrično pravilno razdeljeni kompleksi v eni barvi. Vse ceste so asfaltirane. Dekleta opaziš v evropskih oblekah. Večina je zaposlena v novih tovarnah proti Heluanu.

Po uradih imajo povsod obvezno po nekaj slug, ki na migljaj priskočijo, prinesejo kavo ali postrežejo s kozarcem Coca-Cole. (Nadaljevanje prihodnjico)

Svetovnoznane stopnice na Španskem trgu v Rimu

stellation, zanesljiva »klasična« letala. V dveh urah posedanja na letališču sem videl samo od firme TWA (Trans World Airlines), ki spada med najboljše na svetu, dvanajst letal Super-Constellation, ki so letala na najrazličnejših progah. V letu 1958 je narasel potniški promet po zraku za 45% v primeri z letom 1957, zato je seveda naraslo tudi število letalskih nesreč. Tolažim pa se, da nesreče relativno nazadujejo. Videl sem tudi ruski reaktivac TU 104, ki ga uporabljajo Čehi za svojo redno linijo Dew Delhi—Kairo—Praga. Je zelo enostavni oblik, s stekleno kupolo v nosu, podoben bombniku, kar tudi je. Pripovedovali so mi, da je potovanje z njim užitek, brez tresljajev in šuma, mirno lahko spiš; če hočeš, ti igra lahko glasba, ki jo sam reguliraš. Prihodnje leto bodo samo še revne družbe vozile z navadnimi letali.

Pristalo je naše letalo družbe Air India, ki je preletelo iz Londona čez Prago. Potniki se vsujejo v restavracijo; zunaj pa čakajo nekoga: fleši bliskajo. Mnogo je Čehov in Poljakov, ki imajo v Egiptu in Indiji močne trgovske pozicije. Stemnilo se je, ko se letalo Super-Constellation je štirimotorno in zelo prostorno. Ima štiri kabine in sprejme lahko 72 potnikov. Ko minejo prvi sunki, se odvezemo. Letalo se še dviga nad morjem luči Rima, a nato se umiri in samo šum motorjev nas moti. Potniki hodijo sem in tja, ko brskajo v priložni knjižnici za primernim čitvom. Servirajo večerjo; voda v kozarcu se niti ne gane, tako mirno letimo. Nato ugasnejo luči. Raztegнем naslonjač in skušam zaspati, saj nisem spal že 48 ur. Zunaj se svetijo krila v mesečini.

KAIRO

Letališče je ogromno. Leži v pesku pustinje, izven zelenega pasu, ki se razteza na desno in levo ob Nilovi delti. Na letališču grade novo poslopje v grandioznem stilu, kot je v Egiptu danes vse grandiozno. Tu se križajo linije vsega sveta. Po pisti grmi ogromni TU 114, redna linija v Tirano in Moskvo, dvakrat tedensko. Polno je oglasov za razne letalske družbe: od KLM in SAS do Turoflot, romunske družbe, in do Olympic Airways, grške letalske družbe, ki je ena zelo močnih

z menoj, mi je navdušeno kazal nove stavbe. Prav tako navdušeni so tudi tehnični ljudje. Inženirji so v pogovoru izražali veliko samozavest in zaupanje v svoje moči. Pri njih bo v nekaj letih vse »super«, najpopolnejše, vse samo »naj-«. Trdijo, da bo Kairo v nekaj letih najčistejše mesto na svetu, dočim danes niti smeti ne pobirajo. Kairo je zidan strnjeno, ob asfaltiranih bulvarjih se nizajo večnadstropne palače. Glavna avenija ob Nilu se razteza več kilometrov daleč. Ceste so večinoma enosmerne, tako da ni nobenega srečavanja. Smer vožnje je po desni strani, vendar reda po cestah ni, prehitvajo levo in desno. Na cestah so reke avtomobilov, saj jih je v Kairu registriranih 150.000. Mnogo je videti čeških Skod in ruskih ZIL, dočim so vsi taksiji ruske Pobe-

Notranjščina rimskega koloseja

de. Sicer prevladujejo veliki ameriški vozovi. Ceste so zlasti zvečer prepolne ljudi. Vsi so lepo oblečeni, evropsko; moški nosijo srajce in kravate, dekleta so vitka, v tesno prilagajočih oblekah. Obrazi niso črni, temveč beli, a pri vseh so črni lasje. Vsi so trgovci. Ustavljajo vas pred izložbami in vas vabijo v svoje lokale. Popolnoma neobvezno, kakor pravijo. Nekoga sem vprašal za ulico; pojasnil mi je, hkrati pa me vprašal, če imam kaj časa, da bi vstopil v njegovo trgovino. Ko sem odklonil, mi je dal vizitko in me povabil k sebi na hladno pijačo. A meni ni za takšne obiske. Na ulici se mi pridružujejo različni tipi, katerih vsak nekaj ponuja: razne slike, devize, zlato, ukradeno blago.

Pravniki odgovarjajo

DOBIL SEM ODLOČBO O PRENEHANJU DELOVNEGA RAZMERJA — KAJ NAJ STORIM IN KAKŠNE PRAVICE MI PRIPADAJO?

PETER ČEFERIN

Upravno-pravni referent
Posredovalnice za delo,
Ljubljana

Pravice in dolžnosti začasno nezaposlenih oseb ureja in določa vrsta predpisov, in sicer: Zakon o delovnih razmerjih (Ur. list FLRJ, št. 53/57), Uredba o organizaciji službe posredovanja dela (Ur. list FLRJ, št. 16/52), Uredba o oskrbnini in drugih pravicah delavcev in uslužbencev, ki začasno niso v delovnem razmerju (Ur. list FLRJ, št. 15/53), Uredba o spremembi 6. čl. Uredbe o oskrbnini (Ur. list FLRJ, št. 48/59) — velja samo za osebe, ki jim je prenehalo delovno razmerje pred 1. I. 1960 —, Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o oskrbnini (Ur. list FLRJ, št. 1/56), Zakon o zdravstvenem zavarovanju (Ur. list FLRJ, št. 51/54) in Zakon o invalidskem zavarovanju (Ur. list FLRJ, št. 49/58).

Katere pravice pripadajo začasno nezaposlenim osebam?

Oskrblnina, otroški dodatek (upravičenec ga pridobi tako, da mu izda Zavod za soc. zavarovanje novo odločbo o priznanju pravice do otroškega dodatka po odločbi Posredovalnice za delo o priznanju pravice do denarnega nadomestila med brezposelnostjo — oskrbnine), socialno zavarovanje oziroma vstevanje časa nezaposlenosti v neprekinjeno delovno dobo, zdravstveno varstvo in znižana voznina v kraj nove zaposlitve.

Vse pravice in dolžnosti ureja in uveljavlja začasno nezaposlena oseba na Posredovalnici za delo.

Kdo ima pravico do oskrbnine?

Pravico do oskrbnine imajo osebe, ki jim je delovno razmerje prenehalo brez lastne krivde in so bile pred tem zaposlene najmanj 1 leto brez presledka ali 18 mesecev s presledki v zadnjih dveh letih — s pogojem, da se priprave pristojni Posredovalnici za delo najpozneje v roku 30 dni po prenehanju zadnje službe in da se redno zglašajo pri Posredovalnici tiste dni, ki jim jih ta določi. Nima pa pravice do oskrbnine, komur je delovno razmerje prenehalo po lastni krivdi, disciplinski odpovedi oziroma odpustu ali pa po lastni odpovedi,

sporazumno, kdor nima zgoraj navedene minimalne delovne dobe, kdor ne sprejme ponudene nove zaposlitve, kdor zamudi 30-dnevni rok prijave pri Posredovalnici po prenehanju zadnjega delovnega razmerja, kdor se ne zglaša redno na določene dni pri Posredovalnici, kdor ima pokojnino po predpisih socialnega zavarovanja in kdor živi v družinski skupnosti, v kateri znašajo skupni dohodki več kot 5.000.— din mesečno na družinskega člana oziroma v družini, katere davčni predpis je več kot 250.— din letno na enega družinskega člana.

Izjema: Po drugem odstavku 90. čl. omenjenega Zakona o delovnih razmerjih ima pravico do denarnega nadomestila tudi oseba, ki ji je sicer prenehalo delovno razmerje po odločbi disciplinskega organa, po samem Zakonu ali zaradi samovoljne zapustitve dela, po sporazumu ali na podlagi odpovedi, ki jo da sam — v tehle primerih:

Če je prišlo do prenehanja delovnega razmerja zaradi prenehanja zakonca, zaradi spremembe prebivališča iz zdravstvenih razlogov, po izvidu zdravnika javne zdravstvene službe in če organizacija ni izpolnila obveznosti iz delovnega razmerja.

Kdo ima pravico do socialnega zavarovanja, to je vstevanja časa nezaposlenosti v neprekinjeno delovno dobo?

To pravico ima oseba, ki ji je prenehalo delovno razmerje brez lastne krivde, ne glede na to, ali ima pravico do oskrbnine, če se redno zglaša pri Posredovalnici in če se prijavi v roku 30 dni na Posredovalnici.

Kdo ima pravico do zdravstvenega varstva?

Pravico do zdravstvenega varstva imajo osebe, ki se v enem mesecu po prenehanju delovnega razmerja prijavijo pristojni Posredovalnici za delo, če so bile neposredno pred prenehanjem delovnega razmerja zavarovane brez presledka najmanj 6 mesecev ali s presledki 12 mesecev v zadnjih dveh letih, nadalje osebe, ki se v enem mesecu po končani strokovni usposobitvi oziroma šolanju v nižji strokovni, srednji, višji šoli ali na fakulteti ali visoki šoli prijavijo za zaposlitev pristojni Posredovalnici

za delo in osebe, ki se v enem mesecu po odslužitvi vojaškega roka v JLA prijavijo za zaposlitev pristojni Posredovalnici za delo, če so bile zavarovane brez presledka najmanj 6 mesecev ali s presledki 12 mesecev v zadnjih dveh letih pred nastopom vojaškega roka ali če so nastopile vojaški rok takoj po končani strokovni usposobitvi ali šolanju.

Kako vložimo zahtevek za oskrbnino?

Na Posredovalnici za delo, pri kateri se prijavimo kot začasno nezaposleni, dobimo in izpolnimo obrazec »Prijava za materialno oskrbo«, poleg tega obrazca pa priložimo še naslednje dokumente: potrdilo pristojnega ObLO o družinskem stanju z navedbo oseb, s katerimi živimo v skupnem gospodinjstvu in z navedbo njihovih dohodkov; potrdilo Uprave za dohodke pristojnega ObLO o višini davčnega predpisa predlagatelja in njegovih družinskih članov; potrdilo delodajalca o zadnji neto plači; odločbo o odpovedi zadnjega delovnega razmerja, delovno knjižico in — če upravičenec prejema otroške dodatke — odločbo Zavoda za soc. zavarovanje o priznanju otroškega dodatka v zadnji zaposlitvi.

Pri vložitvi zahtevka za oskrbnino opozarjamo, da teče oskrbnina od dneva vložitve zahtevka in ne od dneva prijave.

Posebno opozorilo

Posredovalnica za delo ima pravico črtati iz staleža nezaposlenih vsako osebo, ki ne izpolnjuje dolžnosti rednega zglašanja na Posredovalnici in to že zaradi enkratnega neupravičenega izostanka. Neredno zglašanje se presoja po istih načelih kot izostanki z dela.

Kako se obračuna oskrbnina?

Oskrblnina znaša 50% od zadnje plače (neto) upravičenca. Če bremeni upravičenca davčni census do 250 din letno na družinskega člana, pa se mu oskrblnina zmanjša za: 25% od določene cele oskrbnine, če znaša davčni census nad 150 in do 250 din letno na družinskega člana. Osebam, ki jim je prenehalo delovno razmerje pred 1. I. 1960, se jim poveča čisti znesek denarnega nadomestila v času brezposelnosti za 6,5% (nadomestilo za povečano stanarino).

70. čl. Zakona o delovnih razmerjih določa pri obračunavanju oskrbnine izjemo, ki je v tem, da pripada ženi v delovnem razmerju, ki ji je po treh mesecih nosečnosti prenehalo delovno razmerje zaradi likvidacije organizacije, denarno nadomestilo v 100% vrednosti njene zadnje neto plače.

Opomba: Kdor je mnenja, da je bil pri pridobivanju pravic, ki izvirajo iz naslova začasne brezposelnosti zaradi nepravilnega, protizakonitega ali krivičnega ravnanja prikrasjen, ima pravico in dolžnost, da se sklicuje na zakonite predpise in jih uveljavlja s pritožbo svoje prijave na drugi stopnji na Tajništvo za delo OLO.

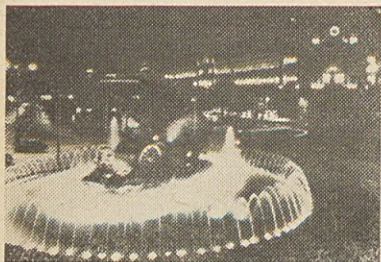
Leopold Šolc

V španski Španiji

4

Slabo vreme je napravil vzhodni blok, ki je prvič v zgodovini človeštva imel na konferenci Mednarodne elektrotehnične komisije svoje predstavnike v Madridu...

Cesar nismo mogli zapisati o španskih železnicah, lahko napi-

Plaza de la Cibeles

šemo o Madridu: iz njega so odstranili vse, kar je delalo vtis zaostalosti. Poleg številnih in pomembnih palač iz prejšnjih stoletij so se na mestu starih, razpadajočih stanovanjskih hiš pojavile moderne stavbe, mnogo med njimi zelo visokih, kakor da bi s številom nadstropij in z mogočno zasnovo izražale to, kar govori bogata arhitektura in bahaška oprema palač iz preteklosti. Madridske ulice so tako postale velemestne avenije. Sprehod po njih, po prostranih trgih z učinkujočimi spomeniki in vodometi in po mnogih nadvse lepo urejenih parkih te prepriča, da je treba Madrid uvrstiti med najlepša evropska mesta. Hkrati pa je treba dati priznanje španskim arhitektom preteklosti in sedanosti.

Madrid pa se še vedno razvija. Pred dvema letoma je imel en milijon 800.000 prebivalcev, danes jih ima že prav blizu dveh milijonov. Kmalu bodo potrebne nove, obsežne investicije. »Metro« ne ustreza več današnjim potrebam. Vedno je prenapolnjen, vozovi so topli, predori slabo ventilirani. Zaradi tega madridska podzemna železnica ni nikjer omenjena v priročnikih za tujski promet in tuji se je poslužujejo samo iz radovednosti.

Ulice, čeprav široke, že komaj požirajo skoro nepretrgane vrste avtomobilov. Ko se oziraš po zatrpanih trgih in ulicah, imaš vtis, da je v Madridu laže kupiti avto, kakor najti zanj primeren prostor za parkiranje. — Mestne očete v Madridu boli torej zaradi te naraščajoče motorizacije prav tako glava kakor v vseh ostalih evropskih in izvenevropskih velemestih!

Vodovod, ki je novejšega datuma, trenutno še lahko daje hladno pitno vodo v zadostni količini. Voda je tudi zdrava. O tem se nisem samo sam prepričal, temveč bral v priročniku o Madridu, ki so ga sestavili Američani za Američane. Če ti o vodi zapišejo, da je zdrava, potem je informacija več kot zanesljiva. — kajti Američani imajo za vodo silno občutljiva čreva...

V Madridu se znajdeš razmeroma lahko. Od kolodvora Atocha, kamor te privede železnica z vzhoda, je položena glavna arterija natanko proti severu, sledeč nekdanjemu koritu reke.

V prvem delu se ta glavna prometna žila imenuje Paseo del Prado, to znamenitem muzeju, ki je no razsežnosti in po vrednosti hranjenih del med prvimi na svetu in le malo ali nič ne zaostaja za pariškim Louvrom. Imena El Greco, Velázquez in Goya pričajo, da je El Prado svetišče, kamor prihajajo občudovalci lepote z vsega sveta. — Vzhodno od Paseo del Prado, prav tja do botaničnega vrta in madridskega Tirolja — Jardines del Retiro, se razprostira muzejska četrt, kjer je večina madridskih muzejev, ki jih je nad dvajset: Muzej umetniških reprodukcij, Muzej moderne umetnosti, Vojni muzej, Pomorski muzej, Goyev muzej, Mestni muzej, Arheološki muzej in tako dalje. — Paseo del Prado je star že nad 300 let in spada s svojimi umetniškimi vodnjaki (Cibeles, Apolon, Neptun in Štirje letni časi) med najlepše dele mesta.

Z naslednjim delom, ki se imenuje Paseo de Calvo Sotelo, sega arterija od Plaza de la Cibeles do Plaza de Colon, ki je središče modernega Madrida; nato dalje proti severu pod imenom Paseo de la Castellana kot avenija aristokratskih palač iz 19. stoletja in še dalje — potem pa spremeni svoje ime v Avenida del Generalísimo — mimo novih ministrstev, prav do najsevernejših predelov mesta. — Tako preseka ta avenija, ki bi jo smeli imenovati madridsko Champs Elysées, mesto v poldnevniški smeri na dva dela. V smeri vzhod-zahod pa bi lahko našli več pomembnih avenij. S temi prečnimi in omejenimi pokončno črto je mogoče Madrid geometrijsko razdeliti v velike pravokotnike, od katerih ima vsak za sebe svoje značilnosti.

Muzejski četrti nasproti pa leži stari Madrid, ki obsega ves jugozahodni del mesta s starimi cerkvami in palačami, z neštetimi ozkimi ter ničlikokrat prelomljenimi ulicami in strahskimi gostinskimi lokali, kjer je ob kozarcu vina treba le malo fantazije, da se zamisliš nekaj stoletij nazaj in pozabiš na hrup sodobnega Madrida.

Severno od starega Madrida je četrt s kraljevo palačo, ki jo je leta 1738 začel graditi Filip V. V kraljevskem bahaštvu si je hotel postaviti največjo palačo v Evropi. Seže čez četrt stoletja je bila palača deloma vseljena, toda manjkalo ji je še veliko do dokončanja, — v taki razsežnosti in veličastnosti si jo je zamislil! Ko si ogleduješ približno 150 m dolgo, prav toliko široko in nad 30 metrov visoko zgradbo, polno potrebnih in nepotrebnih okrasov, se ne moreš znebiti vtisa, da so bile revizijske komisije že takrat potrebne in da bi jih toplo pozdravil marsikak podložnik, ki je moral prispevati h kraljevi slavi. — V isti četrti je treba še omeniti Plaza de España z lepim številom prav čednih sodobnih nebotičnikov, zasnovanih zelo mogočno, toda s skrbno izkoriščeno notranjostjo, in trg Puerta del Sol, tako imenovan po vratih v starodavnem obzidju. Trg je bil dolga stoletja središče Madrida in v velikih obdobjih tudi središče Španije.

Na obeh straneh avenije Alcalá je poslovna četrt Madrida s trgovskimi hišami, bankami, finančnim ministrstvom itd., severno od nje pa Madrid 18. stoletja. Severnozahodne predele mesta tvorijo moderni del Madrida. Njegovo težišče je v univerzitetnem naselju, kjer stoje med številnimi parki fakultetna poslopja, klinike,

Velázquez »Las Meninas« detajl (muzej Prado)

razne posebne šole, stanovanjske zgradbe itd. Celotno naselje, ki je postavljeno po enotnem načrtu, predstavlja zaključeno urbanistično enoto in v arhitektonskem pogledu rešitev, ki ji ni primere v Evropi.

Žal je bil razpoložljivi čas prekratek, da bi si ogledal Madrid natančneje in ga tu stvarneje opisal. Prezrl sem marsikaj, verjetno celo bistvenega. — Lahko bi kdo drug v istem kratko od-

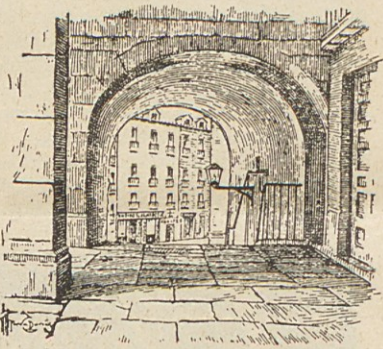
merjenem času hodil po povsem drugih ulicah in trgih ter videl in opisal povsem druge znamenitosti. V nečem pa bi se brez dvoma najina opisa ujela: Madrid je veliko in snažno mesto, ki povezuje v blestečo skladnost spomenike iz bogate preteklosti s sodobnimi stvaritvami.

MADRIDČANI

Mimo okusno opremljenih izložb, med katerimi prednjačijo veleblagovnice, trgovine, s konfekcijo in tekstilnim blagom, se ves dan preriva množica pešcev. Gostota na pločnikih posebno naraste opoldne in proti večeru, ko preneha delo. Takrat prehitevanje ali lagodno sprehajanje po mestu ni mogoče: prisiljen si v korak z množico, ki hiti na obed oziroma domov. Večerna gostota traja pozno v noč, le hitrost gibanja znatno popusti, ker tako zahteva pretežna večina pešcev, sedaj sprehajalcev, ki uživajo v večernem hladu in očitno tudi v prerivanju s someščani...

Med pešci vzbuja pozornost veliko število redovnikov, redovnic in duhovnikov. Nekateri imajo asketske obraze, drugim bleste okrogla lica v epikurejskem sijaju; večinoma so negovani, nekateri neobriti; vsi — zadovoljni.

Na prvem sprehodu skozi tonlo madridsko popoldne se nisem nič kaj dobro počutil v poletni srajci z odprtim ovratnikom. Nekaj neprijetnega je viselo nad mano, za kar precej dolgo nisem vedel, kaj je. Seže ko mi je prišel na-

Motiv iz starega Madrida

sproti pobalin dvomljive zunanjosti, v srajci in brez kravate, sem se zavedel, da sta morda v Madridu sedaj samo dva, ki te kataka po ulicah nedostojno oblečena: ta pobalin in jaz. Ob tej ugotovitvi sem se brž obrnil in vrnil v hotel.

Dogodek mi je pomagal spoznati, kako ostri so na Španskem predpisi glede obleke: naj bo jutraj, opoldne ali zvečer, vroče ali ne, Španci hodijo v suknjičih in kravatih. Ne samo to! Celo črne obleke so prav pogoste, in to nič manj opoldan kot zvečer. — Največ pa, kar si Španci dovolijo za olajšanje, a še to redko, je opustitev kravate in pod suknjičem odprt ovratnik srajce. — Kasneje sem bral v ameriškem priročniku, da Španci ne gledajo prijazno na kavbojke in športne srajce in naj zato Američani v Španiji vedno nosijo suknjič; zvečer pride itak prav. Američani, ki so sicer tolikanj demokrati, da položijo tudi v dobrih lokalih noge na mizo, se po tem nasvetu začuda dosledno ravna. To samo dokazuje, kako trdno zasidrane in neizprosne so v Španiji zahteve glede obleke.

Ko smo že pri Špancih, še bežna pripomba, da je potrošnja briljantne in pretežno temnih laseh zmerna. Ugotovitev preseneča, če pomislimo na razmere v Italiji in Atenah.

Da so tudi Španke — pa še kako! — pod udarom nezapisanih zakonov glede oblačenja, ki se v tem primeru spreverijo v omejevanje razkazovanja telesnih čarov, te prepriča lahko že pogled v izložbena okna knjigarn. Tako kot drugod, vabijo tudi v Madridu k nakupu knjig barvane podobe lepih žena, natisnjene na ovitkih in platnicah, ki z vsebino knjige največkrat nimajo posebne

zveze. Medtem ko so drugod te žene kar najmanj oblečene in največkrat tudi primerno sklopljene naprej, so v Španiji narisane pokonci, v oblekah z zmernimi izrezi ali celo v zimskih plaščih.

Posledico iste moralne zahteve opazuješ seveda tudi na ulicah. Kljub nekoliko večji porabi blaga, kot je poleti v navadi pri nas v Ljubljani za prekritje zgornjega dela telesa, Madridčanke niso nič manj ljubke in njihove preproste poletne obleke nič manj elegantne: precej kratka, široka krila iz blaga s pisanimi vzorci, ozki pasovi in tesne bele ali črne bluze. Preproste so tudi pričeske.

Ženske ne smejo gologlave v cerkve! Prav zanimivo je gledati, kako očarljivo obidejo ta predpis. Nekateri si položijo na teme preganjen svilen robček, druge papirnato servijeto ali celofansko vrečko. Vodnica, s katero sem obiskal El Escorial, je v ta namen nosila s seboj fino in komaj vidno najlonsko mrežico.

Bikini so prepovedani! — Od kar sem bil v Španiji, verjamem v šalo, ki pripoveduje o filmski igralki Brigitte Bardot, da se je kopala na plaži nekeje v Španiji. K njej stopi mož s črno lakiranim predalom na glavi in jo vljudno opozori, da so dovoljene samo enodelne kopalne obleke. Igralka še vljudneje odvrne, naj ji svetuje, kateri del bikinija naj odloži, da bo zahtevi zadoščeno...

V okvir razmišljanj o obleki spada tudi ugotovitev, da Španci zelo cenijo uniforme, tako sodobne, kakor tudi iz preteklosti. Vsak količjak pomemben hotel, restavracija ali trgovina ima zaposleno osebo enotno oblečeno. To je nekako še opravičljivo. Da pa srečaš gardo na konjih v uniformah izpred morda 300 let in da se madridski veljak pelje na obisk v več stoletij stari kočiji s paži in lakaji, ki so starosti kočije ustrezno oblečeni, lahko pojasniš le s pretiranim zaverovanjem v zgodovinsko izročilo.

Moti se, kdor misli, da so vse Španke črne. Blondink ni nič manj kot pri nas. Pravijo, da tudi pred udomačitvijo barvanja las ni bilo drugače, česar pa ne verjamem povsem. Tudi sicer ne moreš na njihovih obrazih odkriti ničesar, kar bi lahko označil za špansko posebnost. Le sem in tja srečaš ženske, ki so lepe »na poseben način«. Njihove kot oglje črne oči, črni lasje, temna koža, značilen izraz ust in nalahko izbočen profil pričajo, da večstoletno mešanje z arabsko krvjo ni ostalo brez vidnih sledi.

Na splošno lahko zapišem — Ljubljancem v priznanje in Madridčankam ne v sramoto — da ne bi vzbudilo posebne pozornosti, če bi se pojavila v Ljubljani skupina Madridčank ali v Madridu skupina Ljubljancank, tako majhna je razlika med njimi... Le v tem, kako prve in druge »popravljajo« svojo naravo, je nekoliko razlike. Španke ljubijo močne temne obrvi ne glede na barvo las. V kolikor jih nimajo po naravi, segajo po pripomočkih. Na ustnicah prevladujejo svetli toni. Ob zunanjih kotih oči sta obvezni poudarjeni in nekoliko navzgor usmerjeni črti, ki dajeta očem — vsaj iz daljave — temen in globok pogled. »Popravki« so v splošnem zmerni in več ali manj le poudarjajo naravno lepoto.

Najdeš pa tudi primerke — manj na ulicah, kot v lokalih in limuzinah — ki skušajo s škrlatnimi nohti, nalepljenimi trepalnicami, izdatnimi premazi, izumetničenimi pričeskami in vpadljivimi kroji oblek posnemati zmoten ideal ženske lepote, ki ga po vsem svetu, kakor tudi

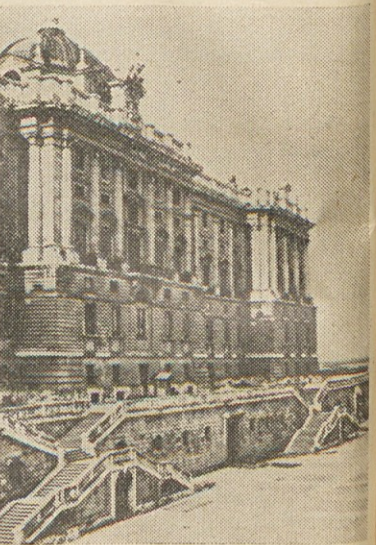

Madridska poštna palača

v Madridu, razširjajo krhke lutke izloženih oken.

Nekaj je treba priznati, kar velja na splošno za vsakega posameznika in posameznico teh hitro govorečih ljudi z živahnimi kretnjami, ki se sprehajajo po madridskih ulicah: nadvse so prijazni, ljubezni in uslužni, tako drug drugemu, kakor do tujca. Besede »per favor« in »gracias« izgovarjajo zelo pogosto.

Tudi če ne znaš besedice španske, niti Španec nobenega tujega jezika, ne boj se srustiti z njim v razgovor! Pri tem lahko kriliš z rokami, rišeš po zraku ali na papir, Španec je prevljuden, da bi se ti smejal. Skušal te bo razumeti in ti postreči z zaželenim obvestilom. Če ti zanesljivo ne more povedati, kje je kaj, te enostavno pospremi tja, četudi žrtvuje pol ure.

Kraljeva palača

Se majhna nepomembnost, ki se izraža ob slovesu: sorodniki se obredno in cmokajoče štirikrat poljubijo, izmenoma na desno in levo lice. Prijatelji in znanci pa se rokujejo in vzajemno potrep-ljajo po ramah.

Zvečer okrog osmih, ko je sonce še vedno na nebu, mnogi posedejo v senco za tesne mizice na pločnikih pred neštetimi kavarnicami. Z obrazi, obrnjenimi proti ulici, se hlade s pahljačami in ledeno pijačo ter opazujejo pred sabo sprehajalce in hrumeče vrste avtomobilov.

PROMET, DISCIPLINA, TOČNOST

Brnenje motornih vozil na ulicah utihne menda samo od dveh do petih zjutraj, in še takrat ne povsem. Sicer pa reka motornih vozil teče po ulici neprestano. Le rdeče luči semaforjev jo od časa do časa zaustavijo. Promet doseže svoj vrh opoldne in zvečer. Avtomobili se takrat na ulicah dobesedno gnetejo in prerivajo.

Razen podobice vseh mogočih svetnikov in svetnic, pripleljenih ob volanih, preprečuje nesreče armada prometnih stražnikov v temnih hlačah, belih jopičih ter belih tropskih čeladah, ki se potijo in trudi, da bi vzdržala red. Ne brez uspeha!

Za mestni promet so Madridčanom na razpolago razen že omenjenega »Metra« še avtobusi, trolejbusi, taksiji in izven centra tudi tramvaji. Avtobusi, trolejbusi in tramvaji so čez in čez popisani z reklamami, ki v njih ponujajo vse, kar se v Španiji prodaja in prodaja, od Coca-Cole prek konfekcije do Bayerjevih aspirinov. Nad reklamnimi narisi komaj odkriješ skromno besedilo namembne smeri. Voznine niso visoke. Za poldrugo pezeto se pripelješ tudi 6 km daleč. Cene za reklamne napise verjetno niso tako skromne.

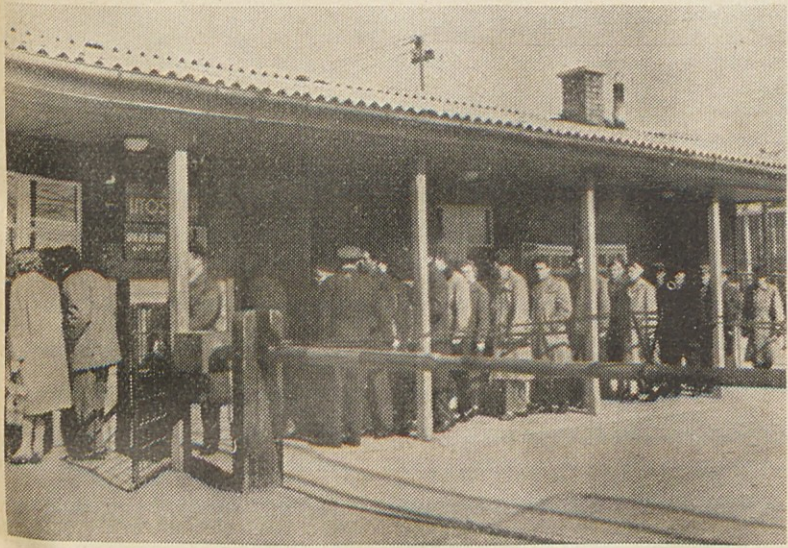
Vstopanja na trolejbus in avtobuse bi se Ljubljancem prav lahko učili pri Madridčanah. Tudi ob urah največjega navala ni prerivanja; potniki čakajo lepo v vrsti in vstopajo posamično.

Taksijev, črnih limuzin z rdečim pasom, ima Madrid blizu šest tisoč. Tudi ti niso dragi in se jih meščani precej poslužujejo, tako da jih ob prometnih konicah skoraj ni mogoče dobiti. Začetna cena je 5 pezet, potem pa približno za vsak kilometer pezeta več.

(Nadaljevanje prihodnjega)

Kako preživljamo naše popoldne?

Akcija: naše popoldansko življenje, kraj: ceste, kleti, stanovanja in polja na terenu Litostroj. Čas: sončno torkovo popoldne. Radovedno oko fotokamere je vodila naša fotoreporterka Betka Tomšič, novinarski svinčnik pa je sukal Peter Likar

Veliki kazalci na urah so rahlo tlesknili in se premaknili na številko 2. V istem trenutku so rezko zatulile sirene. Prvi nestrpneži so že vlagali v avtomate osebne kartice in jih žigosali. Sicer mirne tovarniške ceste so mahoma zaživele. Vsem se je nekam mudilo. No, in kako se jim tudi ne bi in čemu ne bi bili nestrpni! Doma ali v menzi jih je čakalo kosilo, potem pa prosto popoldne... Čas, v katerem zajaha vsak svojega »konjička« in poleti z njim v svet želja.

Prvega sva pobarala IVANA HRASTARJA. Stal je pred hišo in popravljal svojega »konjička«. Ves razgret od dela in z zadrego na jeziku je začel govoriti: »Imam več konjičkov, le da se jim zaradi popoldanskega dela, žal, ne morem posvetiti. Če ne grem popoldne v tovarno, sem doma in urejam najnujnejše domače zadeve. V kino hodim bolj pogosto kot v gledališče. Na našem terenu najbolj pogrešamo otroški vrtec. »Litostroj« je poljuden in širok in ga prebiram z veseljem.«

V pralnici Samskega doma sva našla MINKO PODLIPNIK in njenega moža. Ko sem jo povprašal, kaj počne popoldne, je vzdihnila: »Ej, kaj bi spraševali take reči. Popoldne, šit, popoldne — gospodinjstvo. Zaposlene žene imamo dvojno službo. In ko bi vsaj tale kaj pomagal,« je rekla in pokazala na svojega soproga. Seveda je to pri slabši polovici vzbudilo val protestov in naštevaj, kaj vse »On« naredi. Podlipnikovi so povedali, da hodijo v kino in gledališče zelo redko. Potrebo čutijo po otroškem vrtcu na terenu, in seveda po novem, večjem stanovanju. Z našim časopisom so v glavnem zadovoljni. Podlipnikova pa bi rada brala več o gospodinskih rečeh, a tudi več vesti iz posameznih obratov in oddelkov.

NACETA GORIŠKA sva našla v bifeju na Djakovičevi cesti. Tov. Gorišek je bil eden prvih Litostrojčanov in je pri nas dočkal tudi upokojitve. Preden je odgovoril na moja vprašanja, je srknil požirek vina in puhal moder balonček dima iz ust: »Popoldne pomagam ženi v gospodinjstvu, potem zavijem v bife na dva deci, malo poklepetam in odidem na sprehod. Rad hodim v gledališče in opero, kjer najraje gledam baletke. Jaz in vsi litostrojski upokojeanci smo bili veseli, da ste nam začeli pošiljati časopis. Preberem ga od prve do zadnje vrste. Prav bi bilo, da bi

S fotoreporterko Betko sva se odločila, da bova pokukala v vaše popoldne. S svinčnikom in s kamero v roki sva kar na slepo srečo hodila križem-kražem po našem terenu in vas lovila (motila) pri vaših »konjičkih«.

Vsakemu intervjuvancu sva postavila v glavnem štiri vprašanja: Kaj najraje delate popoldne? Česa pogrešate na našem terenu? Ali obiskujete kino in gledališče? Ali berete naš časopis in kako Vam ugaja?

pošiljali časopis v javne lokale po vsej občini.

»Moj konjiček v prostem času je branje napetih romanov,« je povedal inž. DARINKO KOLBL. »Glede našega terena sem mišljenja, da bi ga bilo treba čim bolj in čimprej urediti. V gledališče zahajam bolj poredko kot v kino. Časopis mi je všeč, ker dobim v njem mesečni prerez dela in snovanja celotne tovarne.«

MITJA LUBEJA, JANEZA PEPIČA, FRANCETA VURUŠIČA in OTA VIŠČAKA sva z Betko dobila na gradišču stanovanjske zadrage VII, kjer si grade lastne hišice. »V petek in svenek delamo popoldne na naših hišicah,« so povedali. Prvih 17 zadrugnikov iz našega naselja se bo vselilo že letos, ostalih 20 pa prihodnje leto. V naši okolici bi potrebovali manjši potrošniški center. »Litostroj« naj piše več o stanovanjski gradnji, hkrati pa želimo, da bi boljše uredili eksperiment časopisa.«

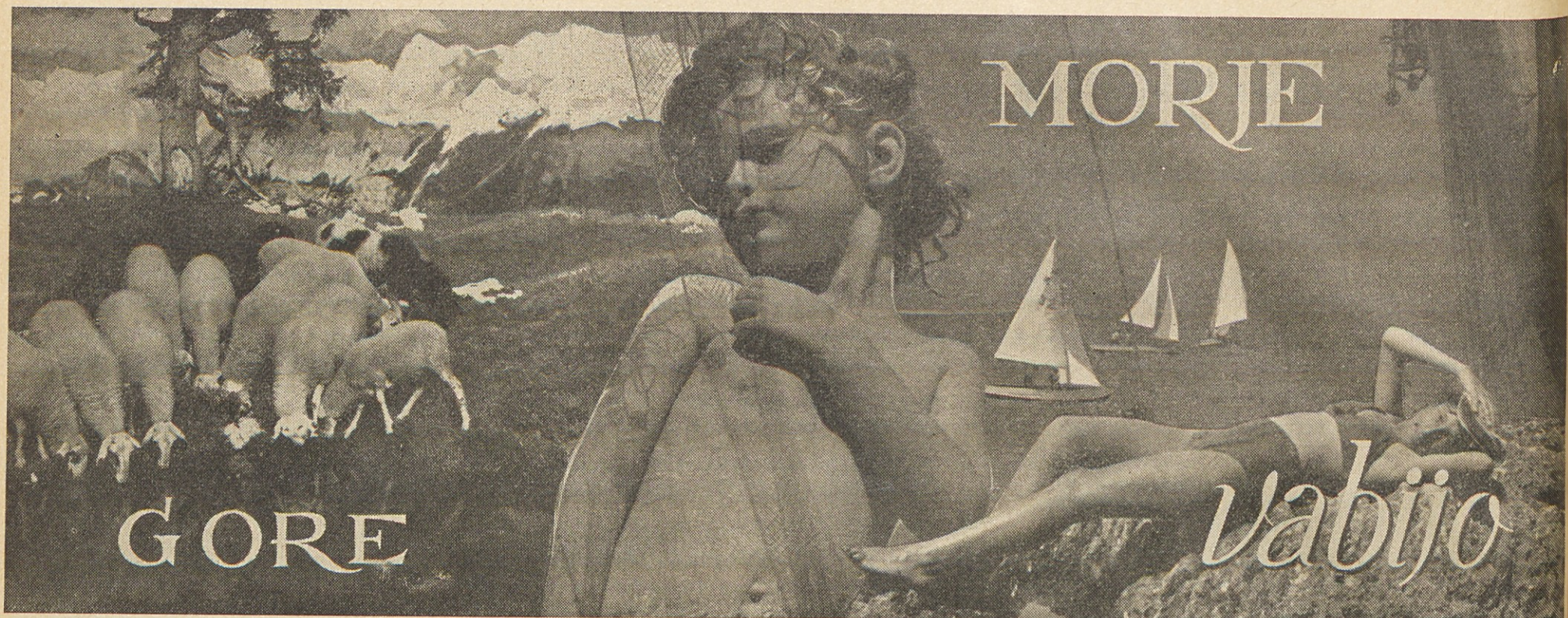
MARIJO PERIČ, njenega moža JOVA in dvojčici TATJANO in MAJDO sva našla na polju, kjer so obdelovali vrtiček. Tovarišica Perič je takole povedala: »Moj delovnik je nepretrgan od 5. ure zjutraj do poznega večera. Saj veste, ženska je sama za vse. Na kino in gledališče nimam časa niti misliti. V časopisu najraje berem rubriko »Zanima vas.«

MARIJA RAK se popoldne ukvarja v glavnem z otroki. Za kino in gledališče ne najde časa. Njena edina želja je stanovanje. V »Litostroju« pa želi več nasvetov za gospodinjstvo.

»Popoldne popravljam najraje kako uro ali kolo,« nama je povedal BOGO BARAGA. »Na našem terenu pogrešamo otroški vrtec. V kino in gledališče hodim bolj poredko. Naš časopis pa preberem od prve do zadnje vrste. Pišite več o proizvodnji! Ne bojte se objektivne kritike!«

Kaj najraje delate popoldne? Česa pogrešate na našem terenu? Ali obiskujete kino in gledališče? Ali berete naš časopis?

Pred nedavnim smo kolektivu razdelili anketne liste, ki smo jih imenovali »Vprašalnike«. da bi izvedeli za vaše mišljenje in vaše želje o letovanju. Anketo smo sestavili z željo, da bi vam omogočili čim lepši dopust, da bi se sveži in spočiti lahko vrnili na svoja delovna mesta v tovarno.

Vaš odziv, vaši odgovori, vaše sodelovanje:

Prejeli smo 570 izpolnjenih »Vprašalnikov«.

Na vprašanje: **Ali mislite preživeti svoj letni dopust v domovih našega podjetja?** je 507 anketirancev odgovorilo da, 38 kje drugje in 25 ne.

Kje želite letovati?

V Fiesi 129, v Moščenjski Dragi 147, v Selcah 129, na Sorici 49, v Poreču 7, v Umagu 6, v Makarski 1, v Bohinju 1.

V katerem mesecu nameravate na letovanje?

V juniju 40, v juliju 257, v avgustu 220, v septembru 18 in v ostalih mesecih 1.

Za koliko dni?

257 anketirancev namerava letovati po 7 dni, 242 po 14 dni, 15 po 21 dni, več kot po 21 dni pa 6.

Ali boste letovali s sorodniki?

380 anketirancev namerava letovati s sorodniki, 131 pa kar sami.

Koliko jih bo letovalo z vami?

Člani kolektiva bodo imeli s seboj 469 odraslih svojcev, 300 otrok pod 10 let starosti in 72 otrok, starih nad 10 let.

Na vprašanje, **ali naj organiziramo kolonije za predšolske in šolske otroke?** — je odgovorilo 382 z da, 66 pa z ne. Devet anketirancev nam je nasvetovalo, naj bodo kolonije v maju, 47 v juniju, v počitniških mesecih (delno v juliju in avgustu) pa 326 anketirancev.

Ali ste za uvedbo prostovoljne štednje kot vnaprejšnjega obročnega plačevanja oskrbnine?

366 anketirancev je odgovorilo z da, 125 pa z ne.

Ali naj gradimo počitniški dom v Umagu?

371 anketirancev je odgovorilo z da, 68 z ne, 36 kje drugje, v Baški 2, na Hvaru 1, v Selcah 2, v Bohinju 1, v Poreču 14, v Kraljevicu 1, v Moščenicah 1, na Rabu 5, v Dubrovniku 3, v Fiesi 2, v Ankaranu 1, na Malem Lošinju 1, v Splitu 1, nekje na jugu 11, na Sorici 1.

Kakšne so bile glavne pomanjkljivosti pri letovanju v prejšnjih letih?

111 anketirancev ni bilo zadovoljnih s hrano, predvsem v Selcah; 119 jih ni bilo zadovoljnih s prostori v Fiesi v domu II, delno v Selcah; 96 jih ni bilo zadovoljnih s prenočiščem v Fiesi in delno v Selcah. Več razvedrila si želi 186 anketirancev; s prevozi ni bilo zadovoljnih 87, podnebje pa je škodovalo 42 anketirancem.

164 anketirancev je več ali manj obširno opisalo svoje poglede o organizaciji letovanja, stanja domov glede na notranjo in zunanjo opremo, prostore in higieno, ter dalo svoje predloge za odstranitev nekaterih pomanjkljivosti in za izboljšanje letovanja.

Objavljamo nekatere odgovore, ki se tu in tam sicer ponavljajo, vendar jih natiskujemo namenoma, da bi problem čimbolj poudarili. Takole pišejo:

Predvsem želim, da bi v naših počitniških domovih oddiha uredili ležišča.

Litostroj, kot tako velika tovarna, bi se lahko zgradil pošten dom za oddih, seveda z boljšo plažo kot je v Fiesi ali Poreču.

Za denar, ki smo ga porabili za camping in za Fieso, bi imeli že krasen dom. Upam, da ta anketa ne bo naletela na litostrojka gluha ušesa in da bodo naši odgovorni ljudje res pristopili k realizaciji. (Mi bi rekli: da se bodo... lotili realizacije. Op. ur.)

Pri hrani so »nekateri« imeli veliko izbiro.

S hrano, prenočiščem in samimi prostori v Fiesi sem bil zadovoljen, motila pa me je zelo neurejena okolica doma.

Naš stari dom na Sorici

Poleg počitka je vsakomur potrebno tudi razvedrilo. Zato ne bi bilo napak, če bi uredili razna igrišča...

Po mojem je treba prodati dom v Moščenjski Dragi in podreti, kar je v Fiesi, ter zgraditi na primeren mestu počitniški dom, vreden tega imena, v zadovoljstvo celotnega kolektiva.

Dogajale so se tudi nekatere nepravilnosti, n. pr. da za delavca ni bilo prostora v boljših počitniških domovih...

Organizacija prevoza zelo slaba. Potrebno bi bilo, da ima vsak potnik svoj oštevilčen sedež.

Majhnim otrokom naj bi preskrbeli malico. Trikratni dnevni obrok hrane ne zadostuje za majhne otroke.

Preveliko število abonementov v Selcah je zelo slabo vplivalo na razpoloženje.

Prevoz v Selce bi bilo treba organizirati tako, da bi družine z otroki imele možnost rezervacije.

Naj se upošteva predsezonska doba tudi v naših domovih.

Zakaj ste zapustili Poreč!? — Zakaj kar na lepem v Umagu?

Sindikati naj intervenirajo, da bodo ljudje dobili dopust takrat, ko ga bodo želeli.

Zaželeno je, da se v času dopustov posveča domu na Sorici ista skrb — v pogledu prevozov, hrane itd. — kot ostalim domovom ob morju.

Zelim, da bi imel kolektiv Litostroja v Selcah svojo menzo.

V Fiesi praznično zvečer gnojnice jame pri domu »Tiskanine« in odvažajo nesnago v morje, naslednji dan je pa na istem kraju polno kopalcev.

Pri organizaciji letovanja je zelo

važno, da se organizira prehrana, bivanje in kopanje na enem mestu; za sprehode si že vsak sam preskrbi, kogar veseli.

Smatram, da je ideja o gradnji doma v Umagu — odlična.

V Selcah je slabo to, da Litostroj nima svoje kuhinje.

Predlagam, da bi mobilizirali širši krog ljudi, ki bi pomagali izbrati način gradnje novega doma, prostor in vse ostalo. Več ljudi — več ve.

Mišljenja sem, da bi se prostorom, v katerih letujejo naši ljudje, lahko posvetilo več pozornosti, ne pa kakor je bil primer v Fiesi, da snažilka ni pospravila in počistila sobe niti en dan v tednu.

Počitniški dom gradite raje na dalmatinski obali, ne pa na istrski.

Na dopust bi se radi peljali tudi s parnikom — ne samo z avtobusom.

Predlagam, da se tistim, kateri želijo izkoristiti letni dopust po svoji želji v raznih krajih Jugoslavije, prispeva regres.

Zelal bi, da bi tudi v zimski sezoni vozili vsako nedeljo avtobusi na Sorško planino.

Za Fieso je nujno nabaviti še en hladilnik, ker je sedaj pijača skoraj vedno topla.

Sanitarije in higiena prvi pogoj.

Ker imamo svoj zabavni ansambel, bi ga lahko povabili na krajša gostovanja v počitniških domovih! To bi lahko organizirali tudi skupaj s kakim drugim podjetjem.

Nabava motornega čolna! Če pa že imamo 5 navadnih čolnov, naj bodo vsaj ti uporabni.

V Fiesi dajte v postelje mreže — kosti si lahko ravnajo doma.

Glede Sorice sem mnenja, da otroci ne spadajo na skupna ležišča...

Zelim, da člani našega kolektiva, ki nameravajo izkoristiti dopust na morju, lahko povabijo s seboj tudi očeta in mater.

Obročno plačevanje oskrbnine vnaprej je do sedaj povzročalo veliko dodatnega dela in komplikacij z vplačili, obračuni in vračili, saj se je denar držal pri sindikatu, v podjetju in v domovih.

Zadnji čas je že, da si tako podjetje kot je Litostroj, uredi svoj počitniški dom... Organizatorjem novega počitniškega doma v Umagu želim srečno roko in hitro realizacijo.

Zakaj bi gradili počitniški dom tako daleč? Ali nimamo na naši slovenski obali primerne mesta? Ali ni to predolgo potovanje, posebno za otroke?

Sorica zadovoljivo.

Ne mislim na razvedrilo s pikančevanjem in plesom itd., temveč na izlete, veslanje, odbojko, košarko in podobne športe.

V vsakem domu postaviti nabiralnike, kjer naj bi sproti zbirali pripombe.

Strešno osebje naj bi bilo po možnosti kvalificirano v gostinski stroki. Več skrbi higieni — predvsem v kuhinji.

Mogoče bi lahko že letos zamenjali nekaj ležišč s sinkiati.

Se zmerom želimo, da ne bi bila cena pretirana.

Gornje pripombe, nasveti in kritike izzvenijo najpogostejše iz vsega pisanja anketirancev ter smo bistvene stvari napisali v zgoščenih oblikah.

Kolektivu se za realno in odkrito prikazano problematiko našega letovanja zahvaljujemo. Zavedati pa se moramo, da lahko le po daljših izkušnjah vidimo ali odstranimo pomanjkljivosti. Če je pri prizadejih za to dovolj dobre volje in če so za to seveda tudi materialne možnosti, bomo imeli uspeh.

Na nekatere probleme, nasvete in želje že danes lahko odgovorimo:

1. Okolico počitniškega doma v Fiesi bomo za letošnjo sezono temeljito uredili; zasadili bomo drevje, živo mejo, cvetlične grede, uredili bomo pot do morja in doma in parkirni prostor, prostor za balinišče, namizni tenis in sončenje pri do-

mu, namestili bomo otroška igrala ipd.

2. V okviru razpoložljivih finančnih sredstev bomo pričeli z manjšimi notranjimi popravili in dopolnili v domu v Fiesi. Vseh pet čolnov je že v podjetju in jih bomo temeljito popravili.

3. Tudi počitniška skupnost Obč. sindikalnega sveta Ljubljana-Siška je spričo ugotovljenih pomanjkljivosti v Selcah že začela ukrepati. Med drugim je ugotovila:

a) Zaradi prevelikega števila koristnikov letnega dopusta v Selcah je bila tamkajšnja menza preobremenjena; zato je bila hrana slabo pripravljena, postrežba otežkočena in v menzi naval. Letos ne bo v Selcah hkrati 400 ali še več ljudi, kot se je dogajalo lani, temveč samo 300, kolikor bo dovoljevala zmogljivost menze in ostale organizacije. Med drugim bosta tudi dve jedilnici.

b) Zaradi zmanjšanja števila koristnikov v Selcah bodo letos izločili sobe in ležišča, ki iz katerega koli vzroka niso ustrezne.

4. Sorica je v gradnji in bo v sobah na razpolago za kolektiv do 30 ležišč.

5. Izmed 570 anketirancev se je 371 izjavilo za graditev počitniškega doma v Umagu. Mnogi

iz Ljubljane. Prvi imajo že lep dom, zgrajen lani, drugo podjetje pa si je tudi že rezerviralo ustrezno zemljišče.

6. Po zakonu o počitniških domovih je določen in mogoč regres le za tiste člane kolektivov podjetij in ustanov, ki preživijo svoj letni dopust v počitniških domovih podjetij in ustanov. Regres velja tudi za ožje svojce, ki jih člani kolektivov podjetij ali ustanov preživljajo.

Anketa nas je opozorila tudi na problem, ki se pojavlja vsako leto in ki občutno hromi organizacijo našega letovanja. Če so anketiranci precej zanesljivo navedli čas svojega letovanja za leto 1960, bo število prijav za sezonska meseca julij in avgust tudi večkratno preseglo naše zmogljivosti v posameznih počitniških domovih. Tako zmore n. pr. Moščenjska Draga v vili in weekend hišicah mesečno največ 720 nočnin; anketiranci pa so nakazali za julij 233 in za avgust 1932 nočnin.

Po drugi plati pa je zanimanje za predsezono in dobo po sezoni zelo majhno. Za Moščenjsko Drago so se za mesec junij izjavili anketiranci le za 238 nočnin in za 290 nočnin v septembru. Za Fieso, kjer je mesečna zmogljivost 2670 nočnin, je prijavljenih za junij le za 518 nočnin, za september pa celo samo za 14. Za Selce, kjer je mesečna zmogljivost 3000 nočnin, so člani kole-

Pogled na Fieso

izmed teh so napisali, da je ta sklep dober, pravilen in tudi skrajno potreben. Gradnja počitniškega doma v Umagu je zelo ugodna iz več vzrokov. Najtežje jih: sorazmerno majhna oddaljenost, ugodna klima, prav dobra plaža, zazidalno zemljišče, kot tudi vse ostalo potrebno zemljišče, tik ob morju in zastonj. Ob zemljišču, ki je rezervirano za naš dom, je lep, dovolj obsežen borov gozd, nekaj sto metrov naprej pa lep moderen hotel z restavracijo in barom ter drugimi prostori za razvedrilo. Za sosede bi imeli dom »Induplati« iz Jarš, Tiskanino iz Kranja in verjetno »Utensilio«

tiva prijavili za mesec junij 182, a za september celo samo 28 nočnin.

Če bo ob prijavah za letovanje, ki jih bomo izdali v prvi polovici aprila, stanje enako, bo ostalo v naših domovih neizkoriščenih več tisoč nočnin. Če hočemo, da bodo naše zmogljivosti boljše izkoriščene, se bodo morali člani kolektiva prijaviti za letovanje tudi v juniju in septembru. Treba bo vplivati na poročene, ki nimajo šoloobveznih otrok, še bolj pa na samce, da se prijavijo za letovanje v tem ne bomo uspeli, nam bo razpored dopustov delal velike težave, za večino prijavljenцев pa pomenil nevšečnosti.

Plodna razprava o potrebah terena

Razprava na zadnjem zboru volivcev našega terena dne 16. marca t.l., je obravnavala mnogo problemov, ki so v zvezi z nadaljnjim razvojem našega mestnega predela. Žal je bila udeležba majhna, čeprav si odbor SZDL močno prizadeva, da bi razgibal naše življenje. Semkaj so prišli po vojni z vseh strani naše domovine in sedaj žive drug ob drugem nekako vsak zase. Kako drugačni so zbori volivcev na terenih, kjer živi večina prebivalcev.

Na zboru volivcev so odborniki najprej poročali o družbenem planu in proračunu občine za leto 1960, o predvideni bruto proizvodnji in narodnem dohodku, o gradnjah in ostalih investicijah pa o uspehih in nalogah industrijskih podjetij na ozemlju občine.

Zivahna diskusija, ki je sledila, je izluščila lepo število želja prisotnih. Prikazanih je bilo mnogo potreb. Tako so zahtevali ureditev nekaterih cest, med njimi zlasti Celovške, katere vozišče ne ustreza več in bi ga bilo treba na novo tlakovati. Nadalje smo slišali kritiko zaradi tu in tam nekulturnega in ob konicah neurejenega prevoza potnikov v mestnem prometu. Nič manjša ni

želja prebivalcev terena, da bi postavili na križišču Djakovičeve in Celovške ceste javno telefonsko govornico. Govorili so prav tako o potrebah komaj zgrajene šole, ki pa je danes že premajhna; gradnja telovadnice z dodatnimi prostori bi močno omilila problem. Vsi so poudarili, da je

terenu potreben tudi otroški vrtec; njegova gradnja naj bi se takoj začela. Sprožili so še nekaj manjših, a ne manj važnih predlogov.

Ob koncu je zbor volivcev izvolil nekaj članov upravnega odbora otroških vrtcev in Glasbene šole »Franca Šturma«. — sky

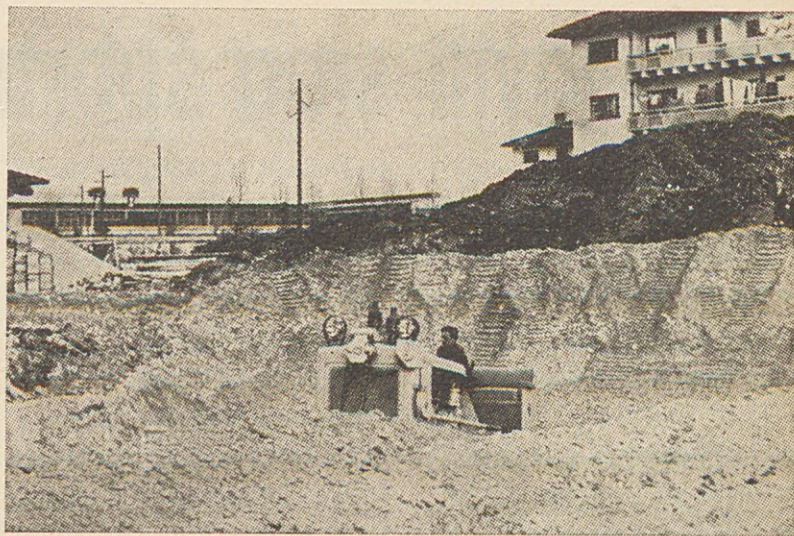
Proslavili bomo 15-letnico osvoboditve

Dne 14. marca 1960 so se na povabilo terenskega odbora ZB zbrali predstavniki vseh množičnih organizacij terena Litostroj, da bi se pomenili o skupni organizaciji dostojne proslave 15. obletnice osvoboditve Ljubljane in udeležili pohoda ob žici okupirane Ljubljane. Na sestanku je bilo sklenjeno, da bomo proslavili obletnico osvoboditve z akademijo v veliki kino dvorani Litostroja. Program bo nedvomno pester in bogat, saj bodo sodelovali mladinska godba Litostroja, glasbena šola, pevski zbor Svobode, šolska mladina in drugi. Program bo skrbno sestavljen in bo pomenil za vse kulturni užitek. Tako se bomo najprimerneje spomnili velikega dogodka, ko je bilo naše mesto osvobojeno izpod mračnega fašizma.

Udeleženci skupnega sestanka so se nadalje sporazumeli, da mora naš teren sodelovati pri pohodu ob žici okupirane Ljubljane še z večjim številom kot lani. Nič manj kot 9 ekip je tedaj v imenu prebivalcev terena Litostroj častno tekmovalo na tem

tradicionalnem pohodu. Upajmo, da jih letos ne bo manj.

Obe manifestaciji pa dobila svoj pravi pomen šele z udeležbo vsega prebivalstva. Tako kot lani, pridejo tudi letos vsi, ki ne posredno ne sodelujejo, na proslavo v dvorani, zberejo pa naj se tudi ob tekmovalni progi, ki poteka po Djakovičevi ulici pred tovarno, in ob železniški progi, to je ob robu našega terena, da bi vzpodbujali nastopajoče. Dan in uro obeh prireditev v spomin na 15. obletnico osvoboditve naše Ljubljane bodo objavili z lepaki na terenu in po zvočnikih v tovarni.

Tudi tu bo stal nov blok. Temeljno delo zanj opravlja buldožer

Pozdravili smo Tita in Sukarna

V sredo, dne 6. aprila, je na poti na Bled obiskal Ljubljano v spremstvu tovariša Tita premier Indonezije Sukarno. Ko sta se s spremstvom vozila po Celovski cesti, so ju Litostrojčani pristrčno pozdravili.

SOLSKKE NOVICE

Kaj zanima učence po pouku?

Pred nedavnim smo opravili na šoli »Hinka Smrekarja« zanimiv pregled o tem, s katerimi dejavnostmi se učenci največ ukvarjajo v svojem prostem času, oziroma katere stvari bi jih najbolj zanimalo, če bi jih mogli doseči ali uresničiti. V našo anketo smo skušali zajeti prav vsa področja, kjer se učenci udeležujejo.

Pregled je pokazal, da sodelujejo učenci največ v krožkih, ki smo jih ustanovili na šoli, manj pa v izvenšolskih klubih in sekcijah.

Največ učencev je pritegnilo društvo »Partizan«, kjer jih je vključenih 142. Tudi na šoli smo ustanovili razen rednih ur telesne vzgoje krožek za fizikulturo, tako da je udeleževanje v športu precejšnje. Pred nedavnim smo imeli tekmovalno učenec in učenka 7. in 8. razredov. Učenci so tekmovali v košarki, kjer je prvo mesto pripadlo učenecem 8. a razreda, med deklicami pa so se v rokometu prav tako najbolj izkazale učenke 8. a razreda. Tudi za šah je na šoli veliko zanimanje, saj je vseh šahistov 113. Na šoli so trije krožki: dva za dečke in eden za deklice. 16. marca smo organizirali občinško šahovsko prvenstvo. V petih različnih skupinah (mlajši pionirji, starejši pionirji, mladinci, starejše pionirke in mladinke) so tekmovali učenci treh šol: osnovne šole »Zvonka Runka«, osnovne šole v Zg. Šiški

in osnovne šole »Hinka Smrekarja«. Nekateri partije so bile zelo borbene in so se odlikovale po precejšnjem šahovskem znanju. Vsi prvoplasirani bodo sodelovali na medobčinskem prvenstvu. Nekaj učencev naše šole je vključenih še v ŽD Ljubljana, plavalni klub »Ilirijo« in v strelsko družino tovarne Litostroj. Posebno s strelsko družino so učenci zelo zadovoljni. Na šoli imamo tudi ozkotračni kinoprojektor in smo si v zadnjem času ogledali dva športna filma.

V kulturno-prosvetnem pogledu je največ učencev vključenih v krožke na šoli. Za dramatski krožek imamo nad 200 prijavljenecv. Žal temu velikemu zanimanju ne moremo ustreči in bomo morali resno razmisliti, kje in kako bi se učenci v tej smeri

še lahko izživljali. Nekaj učencev je že dobilo vloge za igrice »Pogumni Tonček«, ki jo nameravamo pripraviti do konca leta. Oba pevski zbora sta združila 265 pevcev; starejši pevci se že vneto pripravljajo na tekmovalno pionirskih pevskih zborov. Precej učencev obiskuje glasbeno šolo (107), nekaj jih je pri baletu in pri radijskem pevskem zboru. Nekaj učencev se zanima tudi za literarno snovanje; zato bomo v kratkem pripravili prvo številko šolskega časopisa.

Na šoli smo imeli že tudi nekaj prav uspešnih predavanj. Ker stojijo učenci v najvišjem razredu pred izbiro svojega življenjskega poklica, smo organizirali predavanje »O poklicni usmeritvi«. Breda Cajhen

ŽELJE S TERENA

V zadnji številki vašega časopisa ste dali pobudo za čim tesnejše sodelovanje komune in vašega podjetja, kar naj bi se pokazalo tudi v obliki sodelovanja pri vašem časopisu. Sicer nisem član vašega delovnega kolektiva, toda prebivalec vseh bližnjih terenov smo tako tesno povezani z interesi vaših delavcev, da so prav gotovo naše želje tudi njihove želje, saj vaši delavci ne stanujejo samo na litostrojskem terenu, temveč se jih je precej naselilo tudi na terenu Zg. Šiške, Dravelj itd.

Najprej bi rad povedal, da sem zelo zadovoljen s časopisom »Litostroj«. Mnenja pa sem, da bi moral biti časopis dosegljiv tudi za ostale prebivalce na terenu, saj bo v prihodnje nedvomno obravnaval zadeve, ki so važne za vso šiško komuno. Zato bi bilo priporočljivo, da bi prejemale časopis vsi gostinski in ostali obrtni lokali, kjer bi lahko tudi ostali prebivalci s terena prebirali zanimive novice o podjetju in vse drugo.

Toda že pri tem prvem predlogu, kako bi bralcem nudili časopis, na primer v kavarni, smo v zadregi. Tako velika komuna, kot je Šiška, občina s tako velikim številom prebivalcev nima niti enega večjega gostinskega lokala, če izvajamo hotel »Bellevue«, ki pa ni preveč priročen. Sicer je predvidena gradnja moderne restavracije, toda to še ne bo takoj niti ne dovolj. Nujno bi morali misliti tudi na večjo trgovino, kot je

n. pr. veleblagovnica Nama, kjer bi bilo prebivalcem na razpolago vse, kar potrebujejo. S tem bi odpadle nepotrebne vožnje v center mesta in gospodinje bi pridobile na času.

Tudi ceste so v zelo slabem stanju. Zlasti v letošnji zimi se je pokazalo, da cestno omrežje ni urejeno. Okoli bloka v Gospodinski ulici je bilo toliko vode, da si le z veliko težavo prišel do trolejbusne postaje. Tam si spet moral stati na snegu ali dežju, tako da si prišel ves premočen ali premražen v službo. Priporočamo zato, naj bi podjetje Ljubljana-transport postavilo vsaj na tistih postajah, kjer je največ potnikov, kot n. pr. pri mestnih blokih, primerne čakalnice. Bralec s terena

Šivalnica na Celovski cesti

Na pobudo zborov volivcev terenov Spodnja Šiška in Hinko Smrekar je bila 8. februarja ustanovljena servisna šivalnica na Celovski cesti 81. Z denarno pomočjo stanovanjskih skupnosti obeh terenov so nabavili skromni, toda najkoristnejši inventar: dva šivalna stroja, likalnik, dve veliki mizi in omare s policami. Trenutno delata v delavnici dve osebi honorarno po štiri ure. S prvim marcem bosta redno zaposleni dve osebi. Program dela šiviljskega servisa je kranje in likanje moških in ženskih oblek, plaščev, kostimov, otroških oblačil in perila, torej delo, ki lahko pomeni veliko olajšanje za zaposleno gospodinjstvo.

In kakšne so cene za storitve? Šivalnica te vrste je oproščena vsakega davka, ker se ne ukvarja z izdelovanjem novih proizvodov. Plačati je torej treba samo dejanske stroške, ki bodo zanesljivo določeni šele po nekaj mesecih dela.

Vendar ni to vse, kar namerava stanovanjska skupnost obeh terenov organizirati v pomoč svojim prebivalcem. Ko bodo na razpolago primerni prostori, bodo ustanovili še elektrotehnični, kleparski in vodovodno-inštalaterski ter mehanični servis. Resno razmišljajo tudi o servisu za plesarske usluge, ki bi z dostopnejšimi cenami pomenil velik korak naprej v stanovanjski kulturi. Hkrati obveščamo vse prebivalce terena Spodnje Šiške in Hinko Smrekar, da je bil v prostorih, kjer je že šivalnica, odprt prvega marca tudi finančni servis, ki bo hišnim svetom pomagal pri vseh računovodskih poslih. Vladimir D.

Obveznosti nekdanjih štipendistov

Na podlagi 71. člena Pravilnika o štipendijah, katerega prečiščeno besedilo je sedaj objavljeno in je interesantom na vpogled v kadrovske službi — vzgoji kadrov, imajo vsi tisti,

KI SO NEKOČ PREJEMALI ŠTIPENDIJO ALI UŽIVALI NJEJ PO DOBNO UGODNOST SKRAJŠANEGA DELOVNEGA ČASA Z NADOMESTILOM ZA OSEBNI DOHODEK ALI BREZ NJEGA, A JIM TEDAJ PREVZETA DELOVNA OBVEZNOST NI PRENEHALA,

pravico pristati na ta pravilnik in biti tako deležni njegovih milejših določil o obveznostih po svojemčasni pogodbi o štipendiji.

Pogoj pa je, da so še v delovnem razmerju pri podjetju in da sedaj pismeno pristanejo na pravilnik o štipendijah.

Ako ne pristanejo na pravilnik, se nasproti njim vztraja na pogodbi o takratni štipendiji oz. na ustreznih obveznostih po sporazumu (pogodbi) o delovnem razmerju in se ne morejo enostransko sklicevati na novo ureditev štipendij v podjetju.

Kdor torej želi izkoristiti to pravico, naj se čimprej zgleda v našem oddelku za vzgojo kadrov med rednim delovnim časom v dopoldanskem urah in poda pismen pristavek na pravilnik.

Ti delavci ne bodo posebej opozorjeni in se posamična pismena opozorila po 69. in 70. členu Pravilnika nanje ne nanašajo. Zanje velja le javni razglas, ki ga tu podajamo.

KADROVSKA SLUŽBA

RAZREDNI SVETI — NOVA OBLIKA SODELOVANJA Z DOMOM

Tesnejši stiki

Novi zakon o osnovni šoli odpira možnosti za najrazličnejše oblike sodelovanja, ki bi lahko kvalitete in tesnejše zblíževale šolo z družino. Družina postaja soddgovorna za uspehe šole in mladine. Bistvo novega zakona je v tem, da starši niso več samo spremljevalci in pasivni opazovalci vzgojne in izobraževalne dejavnosti ter rasti šole in mladine, temveč se v to dejavnost vključujejo kot aktivni sodelavci, ki prevzemajo svoje naloge in s tem tudi pravice. Seveda velja obratno tudi za šolo in učitelje, da svoje družbeno-pedagoško poslanstvo razširjajo in posegajo z njim v šolsko okolje, v sleherno družino, ki pošilja v šolo svoje otroke. S tem vsiljajo učitelji skupaj s starši vzgojno izobraževalne naloge, da bi oblikovali otrokovo osebnost in razvijali njegove sposobnosti za bodoče življenje. Zblíževanje šole in družine pa je odvisno od že doslej dosežene ravni sodelovanja, n.p.r. z osebnimi stiki učitelja in staršev na domu ali na govorilnih urah v šoli ter na razrednih roditeljskih sestankih. Seveda je to sodelovanje odvisno od prizadevanja in dobre volje obeh činiteljev, to je šole in doma. Da bi bilo to sodelovanje boljše in v skladu z nameni novega zakona o osnovni šoli ter razvijanjem potrebnih oblik družbenega upravljanja, so družbeno upravni organi na Osnovni šoli Hinka Smrekarja sprejeli sklep, da organizirajo RAZREDNE SVETE, novo obliko sodelovanja šole in doma, ki naj bi z bodočim delom upravičila svoj obstoj. Razredni svet sestavljajo 3 zastopniki staršev, izvoljeni na roditeljskem se-

stanku razreda, in razredni učitelj, oziroma v višjih razredih razredni zbor. Razredni svet naj bi bil družbeno-upravna vez med organi upravljanja na šoli (šolskim odborom, učiteljskim zborom, šolskim upraviteljem) ter starši-roditelji učencev.

Na razrednem svetu bodo zastopniki staršev skupaj z razrednikom ali učiteljskim zborom reševali problematiko razreda in dajali predloge za spremljanje in sodelovanje vseh staršev pri vzgoji, izobrazbi, varstvu in prehrani ter šolski in izvenšolski dejavnosti otrok. Vloga razrednih svetov naj bi bila tudi v tem, da šola s pomočjo staršev, članov razrednega sveta, zainteresira tudi tiste starše za napredek njihovih otrok, ki ne prihajajo na roditeljske sestanke. Razredni svet pripravi delovni program za razredni roditeljski sestanek, katerega vodi starešina, izvoljen izmed staršev, članov razrednega sveta. Razredni učitelj, ki je doslej skiciral, vodil in poročal na roditeljskem sestanku, obdrži vnaprej le funkcijo poročevalca in svetovalca. Tako bodo razredni sveti s svojo pestro problematiko seznanjali starše na roditeljskih sestankih, navzgor pa družbeno-upravne organe šole, ki jim bodo svojo problematiko posredovali na skupnih sestankih vseh razrednih svetov. Odgovornost za delo, uspehe ali neuspehe bo v enaki meri stvar šole, ki je dolžna šolsko in izvenšolsko dejavnost učencev razvijati in voditi, kakor družbe — to je staršev, ki jim novi zakon o osnovni šoli nalaga pravice in dolžnosti, da pri tem plemenitem delu aktivno sodelujejo in pomagajo. V. H.

»LITOSTROJ«

- 15. — 17. IV. francoski barvni cinemascope film TAMANGO
- 18. — 19. IV. ameriški cinemascope film IZGUBLJENI AVTOBUS
- 20. — 21. IV. angleški film TOMY STEEL POJE
- 22. — 24. IV. italijanski barvni cinemascope film JEZ NA PACIFIKU
- 25. — 26. IV. ameriški film POROČNO KOSILO
- 27. — 28. IV. češka barv. risanka ROJSTVO SVETA
- 29. — 30. IV. francoski barvni cinemascope film PORTUGALSKA PERICE

MATINEJE V APRILU OB 10. URI

- 17. IV.: TAKA PESEM VSE OSVAJA
- 24. IV.: Barvna risanka: SNEŽNA KRALJICA
- 27. IV.: Zaključna predstava za šolo »Hinka Smrekarja« ROJSTVO SVETA

STIK ŠOLARJEV Z ORGANI SAMOUPRAVLJANJA

V okviru letošnje akcije za politično usmerjanje mladine so zadnje dni marca obiskali naše podjetje učiteljski zbori in učenci sedmih in osmih razredov šole »Hinka Smrekarja«.

Šolarji so pokazali zlasti veliko zanimanje za samoupravljanje, ga primerjali z delom in strukturo njihove šolske in razredne skupnosti, ter ugotavljali, da bi lahko tudi oni nekatere člene iz pravil našega delavskega samoupravljanja prevzeli in prilagodili svojim potrebam.

Vodstvo našega Kadrovskega oddelka jim je obljubilo, da bo omogočilo počitniško prakso vsem tistim učencem, ki bi radi pred vstopom v strokovne šole spoznali delovna mesta, za katera se bodo usposabljali v svojem nadaljnjem šolanju.

NADOMESTNE VOLITVE

Nameste inž. Dušana Gregorina, ki je zaradi preobremenjenosti odstopil, je bil 20. III. 1960 na našem terenu, na volišču v Industrijski šoli Litostroja, izvoljen za novega odbornika Občinskega ljudskega odbora Šiška inž. Vitja RODE. Udeležba na volitvah je bila 78 %.

Ustanovili smo športno društvo

Delo mladinske organizacije v Litostroju je zelo razgibano. Po ustanovitvi dramskega krožka so najagilnejši športniki sklenili, da ustanovijo še svoje športno društvo.

Delo športnega društva bo organizacijsko izvedeno v enajst sindikalnih podružnicah. Organizacija dela po posameznih sindikalnih podružnicah je bila zamišljena zato, da bi vključili v novo športno društvo kar največ športnih delavcev in prijateljev športa. Razen tega bodo posamezne podružnice tudi samoiniciativno zbirale svoja sredstva in organizirale dela pri graditvi športnih naprav.

V četrtek, 31. marca 1960, je bil v lepo okrašeni kino dvorani Litostroja ob veliki udeležbi mladine in starejših športnih delavcev, ki so zaposleni v podjetju, ustanovni občni zbor športnega društva Litostroj, ki ga je s pozdravnim govorom začel sekretar podjetja tovariš Karel Korošec. Predsednik pripravljalnega od-

bora tovariš inž. Kosta Da Damos je v svojem poročilu omenil izredno agilnost nekaterih članov kolektiva, ki so z nesebičnim delom prispevali, da je zaživel novo delavsko društvo v enem izmed največjih podjetij v Sloveniji. Naloga društva bo v prvi vrsti skrbeti za množičnost športa. Društvo nima namena vzgajati vrhunskih športnikov.

Sedaj bo najvažnejša naloga društva, da si pripravi igrišča. Organizirane bodo delovne brigade, ki bodo do 25. maja dokončno uredile nogometno igrišče in ostali športni park zraven industrijske šole. V programu društva je tudi gradnja športnega doma in plavalnega bazena. Na ustanovnem občnem zboru so sprejeli pravila društva in izvolili upravni odbor društva.

Za predsednika društva je bil izvoljen generalni direktor tovariš Ivan Kogovšek, za podpredsednika tovariš inž. Kosta Da Damos, za sekretarja tovariš Bojan Štine. Izvolili so nadalje člane tehnične, gospodarske in disciplinske komisije ter nadzorni odbor.

Občni zbor so pozdravili predsednik delavskega sveta tovariš Franc Černivec, sekretar TK ZKS tovariš Jože Dimnik in predstavniki športnih forumov in organizacij. S. M.

IN SE O SOLSKEM SD LITOSTROJ

Solsko športno društvo Litostroj je eno izmed prvih društev te vrste, ki so bila ustanovljena na šolah v naši republiki.

Ustanovni občni zbor je bil v dvorani Litostroja dne 29. novembra 1959, ko smo počastili Dan republike in 40-letnico ustanovitve KPJ. Na zboru smo izvolili člane upravnega odbora in druge funkcionarje društva. Sprejeli smo pravilnik društva, zastavo, znak in dr. Med nalogami določa pravilnik, da je treba množično zbirati mladino šole za prostovoljno aktivnost v telesni vzgoji. Društvo pomaga svojim članom in jim posreduje tehnično znanje na športnem področju; pripravlja in organizira tekmovanja in druge aktivnosti, ki omogočajo razvedrilo v prostem času; pomaga pri vsehstranskem razvoju telesne zmogljivosti, a tudi razgledanosti v duhu socialističnega humanizma. Društvo izpolnjuje svoje naloge s treninji, tekmovanji, taborjenji, z gradnjo športnih objektov itd.

V zimskem času je društvo bolj skromno delovalo. Dela nista prekinili samo šahovska in namiznoteniška sekcija. Organizirali sta turnir in izbrali iz svoje srede najboljše igralce. Prostor za igranje namiznega tenisa je vedno poln. Šahisti pa sedijo pri svojih mizicah in šahirajo.

Brž ko se je vreme izboljšalo, smo začeli z delom na igriščih. Na športni dan smo prekrili z ogorki dvoje odbojarskih igrišč in del rokometnega igrišča. Vsakdo je speljal 25 samokolnic. Prekrita igrišča smo zvaljali in sedaj čakamo, da nas kdo usliši in nam pripelje še pesek.

Na Dan mladosti bomo tekmovali z Vajensko šolo v rokometu, namiznem tenisu, šahu in streljanju. Na to tekmovalje se že vneto pripravljamo.

ŠAH

Pregled rezultatov tekmovanja sindikalnega šahovskega društva Litostroj na okrajnem šahovskem prvenstvu mesta Ljubljane

Tekmovanje se je začelo meseca januarja in je bilo končano 15. marca t.l. Litostroj se ga je udeležil z dvema ekipama. Tekmovali smo ekipno s šestimi igralci v ekipi. Zaradi velikega števila prijavljenih ekip je bilo tekmovalcev v dveh grupah, sestavljenih po moči ekip. Tako je naša prva ekipa igrala v prvi grupi, druga ekipa pa v drugi grupi.

Rezultati igranja prve grupe:

Litostroj : Zelezničar	3,5 : 2,5
Institut »Jožef Stefan« : Litostroj	5,5 : 0,5
Litostroj : Radio	3,5 : 2,5
DSZNZ : Litostroj	2,5 : 3,5
Litostroj : Elektra	1,5 : 4,5
DOZ : Litostroj	2 : 4
Litostroj : PTT	3,5 : 2,5
N. Banka : Litostroj	2,5 : 3,5
Litostroj : Slep	4,5 : 1,5

Iz pregleda se vidi, da je naša ekipa izgubila samo dvakrat. Med drugimi je premagala tudi ekipo lanskega prvega prvega tega tekmovanja PTT

PRIŠLI V TOVARNO

Josip Zivce, Bajro Calč, Rafael Murovec, Mehmed Beganović, Emin Hirkič, Vinko Smale, Ivan Rožnik, Janez Zabukovec, Ladislav Černoš, Zivko Danilovič, Franc Ogorevc, Alojz Trbežnik, Alojz Mandelj, Ignac Babnik, Dragutin Zadravec, Ivan Zadravec, Dragutin Bednjak, Ladislav Minarič, Josip Mesarič, Avgust Perkoč, Anton Vukovič, Franjo Jaklin, Martin Horvat, Alojzlj Munič, Stjepan Zadravec, Bolta Goričanec, Ignac Horvat, Peter Mesarič, Jože Miklič, Jože Hočvar, Rudi Grum, Jože Pavlič, Bajro Beganović, Ivan Grabnar, Jože Jerbah, Ignac Ilvar, Jože Pucelj, Alojz Povše, Alojz Kauč, Janez Trunkelj, Rudi Ozimek, Jože Zajc, Marija Suligoj, Antonija Lukanc, Zivan Vulović, Nikola Radulović, Herman Možina, Mehmed Cufurovič, Ibrahim Karolič, Franjo Gruza, Gaber Skvorc, Ivan Ferlin, Janez Zavodnik, Redža Agić, Venčeslav Cafuta, Avgust Kutnjak, Milan Mitrovič, Alojz Peklaj, Vladimir Golinar, Sabo Beganović, Himzaga Ramič, Franc Ceglar, Janez Papež, Franc Glivar, Franc Meglen, Jože Blatnik, Franc Hočvar, Albin Papež, Jože Vidmar, Vinko Zajc, Jernej Pečjak, Stanislav Fabjan, Jože Skrajnar, Jože Vidmar, Ludvik Papež, Alojz Blatnik, Rudolf Kastelic, Alojz Blatnik, Mato Čovič, Dragutin Polanc, Rudolf Koščak, Ramo Pivač, Peter Radomi, Ivan Radomi, Jernej Hočvar, Franc Mišmaš, Jonez Mišmaš, Alojz Jamnik, Jože

OJ TA VOJAŠKI BOBEN ...

Pretekli mesec je odšlo na odsluženje vojaškega roka 23 naših mladincev. Pred odhodom so se mladi rekruti zbrali na poslovilni sestanek, kjer so se med drugim dogovorili, da bodo našemu uredništvu poslali številke svojih vojnih pošt, mi pa smo jim obljubili, da jim bomo redno pošiljali časopis in objavljali njihove dopise iz JLA.

Kot prvi se nam je iz vojske javil tovariš Anton Grmek iz montaže, ki nam je z lepo pisavo napisal tole: »Vaš delavec, prej zaposlen v montaži industrijske opreme, sedaj vojak pešadije v Zagrebu, Vas najlepše pozdravljam. Obenem pa lepo prosim, če bi dobival časopis »Litostroj«...« Tovarišu Grmeku bomo seveda z veseljem ustregli. Tako njemu in vsem drugim tovarišem, ki so pri vojnih, želimo, da bi se v naši vojski prijetno počutili.

in je z 28. točkami dosegla v svoji grupi le 5. mesto.

Rezultati igranja druge grupe:	
St. Vid : Litostroj	4 : 2
Litostroj : Lek	3,5 : 2,5
ZS. Zavarovanje : Litostroj	3,5 : 2,5
Litostroj : Delo	0 : 6
Mekarne : Litostroj	0 : 6
Litostroj : Zelezničar II	3,5 : 2,5
PTT II : Litostroj	3 : 3
Litostroj : MLO	3 : 3
Rog : Litostroj	3 : 3

Iz pregleda je razvidno, da je ekipa z gubila trikrat, trikrat remizirala in trikrat zmagala. S 26 in pol točke je zasedla v svoji grupi 5. mesto. Igralci obeh naših ekip so bili zelo pošteno in so se borili za čim boljše uspeh, ker je bila konkurenca zelo močna. Vodja prve ekipe je bil tov. Ivačić, druge pa tov. Vinko Tomažin. Igralcem gre za disciplino in poštenost vse priznanje.

Opozarjamo šahiste, da se pripravijo in prijavijo za tekmovalce, ki ga bomo organizirali v počastitev dneva mladosti, hkrati pa vabimo vse, ki še niso organizirani, da se vključijo v naše vrste.

Anton Suwa

NAGRADA UREDNIŠTVA

Uredništvo našega časopisa je sklenilo, da bo zmagovalcu tega šahovskega prvenstva podarilo sliko igralcev XII. kola šahovskega prvenstva Jugoslavije z njihovimi avtogrami.

Tov. Franc Podlipec pa se nam je oglasil iz Jastrebarskega, ki je »boli majhno in še kar prijetno za okoli kakor piše sam. Pozdravlja pa nas v pričakovanju novega izvida časopisa«.

Razen omenjenih smo pred zaključkom lista prejeli pozdrave in naslove še tehle naših tovarišev-vojakov: Franc Treven, Karlovac; Kostja Dolinar, Peč; Dušan Bedenc, Niš; Andrej Jambrovič, Stip; Janez Kotar in Janez Ramovš, Sombor; Franc Klander, Skopje, Jože Zagar, Cakovec.

Tov. Ramovš nam je obljubil, da bo za naš časopis tudi kaj napisal.

Z ZBOROV VOLIVCEV OBČINE ŠIŠKA

- 3.—4. volilna enota Milana Majena. Na področju občine je ena sama lekarna. Čimprej bi bilo treba zgraditi novo ali pa razširiti dosedanje. Spričo čedalje številnejšega prebivalstva in slabih prometnih zvez s centrom bi bilo treba to pobudo v kratkem uresničiti.
- 26. in 27. volilna enota Zgornja Šiška. Pri nas je še posebej pereče vprašanje otroškega vrtca. Matere in očetje so zaposleni, otroci pa so brez pravega varstva.
- 1.—2. volilna enota Milana Majena. Predlagamo, da bi občina zgradila na Celovski cesti pri železniškem prelazu lesen most za pešce. S tem bi ljudje prihranili čas, ob največjih prometnih konicah pa bi bilo pri prehodu manj gneče.
- Volilna enota Dravlje. Dravlje so nekoliko odmaknjene od mesta. Vendar je prebivalstvo precej številno. Zlasti mnogo je pri nas otrok. Zaradi tega bi predvsem potrebovali novo šolo.

Mladi strelci

Tekmovanje za zlato puščico

Naša strelska družina ima 150 članov, od katerih je 40 mladincev in pionirjev. Tem posvečamo največjo pozornost. Določili smo jim celo posebnega inštruktorja, ki jih redno vadi v streljanju. SD Litostroj je v zadnjem času

KAKO PA STRELCI?

Z ustanovitvijo Solskega športnega društva Litostroj je bila organizirana tudi strelska sekcija. Zaradi tehničnih ovir ni bilo mogoče, da bi delovala samostojno, zato smo jo vključili v SSD Litostroj, kjer nam nudijo prostore za treninge in predavanja.

Pripravili smo že številna tekmovanja. Tako smo tekmovali za »Petrov pokal« proti IKS Šiška. Dosegli smo kar lepe rezultate.

Udeležili se bomo tudi pohoda »Ob žici okupirane Ljubljane« in tekmovanja s strelci Ivančne Gorice. Ob koncu leta se bomo spoprijeli še z učnimi mojstri in predavatelji šole. Zadnjega sestanka sekcije se je udeležil tudi tov. Ambrožič, predsednik SD. ki mu gre vsa zahvala za pomoč naši sekciji. Obljubil nam je tudi majski izlet na Sorico. V kratkem pa bomo šli na Rašico. Nas je to zelo razveselilo. Zato se vadiamo še z večjo vneto. Začeli bomo streljati tudi z malokalibrsko puško.

V prihodnje si želimo, da bi dosegli še boljše rezultate, saj s tem krepimo obrambno moč naše socialistične domovine. P. M.

Z dekretiranjem ne gre več

»Problemi naj se rešujejo ob široki udeležbi prizadetih, ob njihovem sodelovanju. Komunisti bi se morali v največji meri zavest, da se na birokratski način zdaj, ko smo že tolikanj razvili mehanizem naših demokratičnih oblik, ne more in ne sme več delati. Ne gre več z dekretiranjem, potrebno je soglasje in sporazumevanje, da bi z občutkom večje odgovornosti dosegli večje in boljše rezultate, tako za materialno rešitev problemov kakor za nadaljnje razvijanje zavesti, ki je zdaj že postavljena na lastne noge.

(Iz zaključne besede tovariša Mihe Marinka na II. plenumu CK ZKS.)

poslala na tečaj za strelske inštruktorje dva delavca, ki že uspešno vodita strelsko družino. Množičnost in strokovno usposobljeni trenerji so pripomogli, da je strelska družina ena izmed množičnejših športnih organizacij v tovarni.

Na nedavnem občnem zboru so člani SD izvolili tudi upravni odbor in tehničnega sekretarja, ki je hkrati tudi predsednik občinskega strelskega odbora. Na svojem sestanku se je upravni odbor obvezal, da bo sestavil v našem podjetju tudi žensko strelsko ekipo in vključil v svoje vrste še več delavcev.

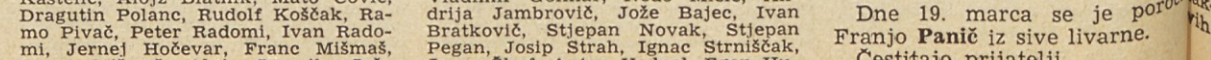
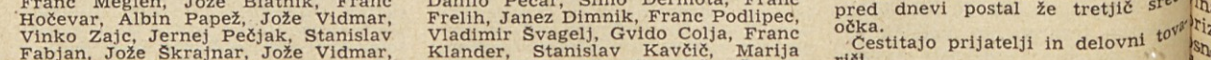
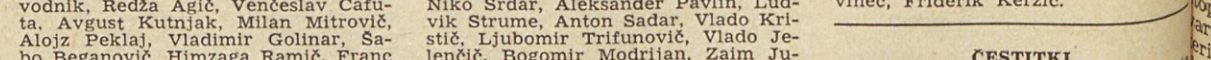
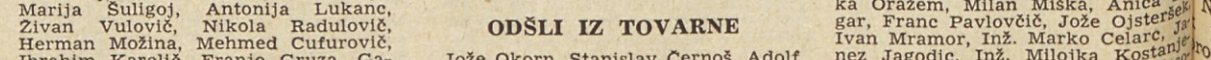
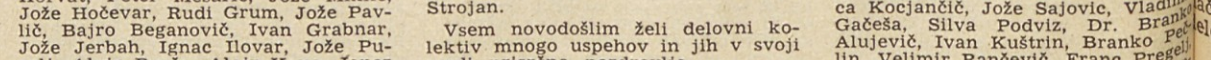
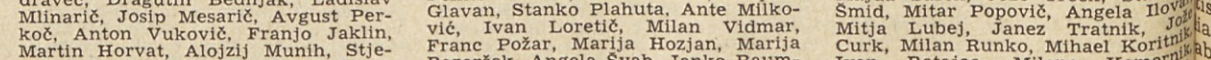
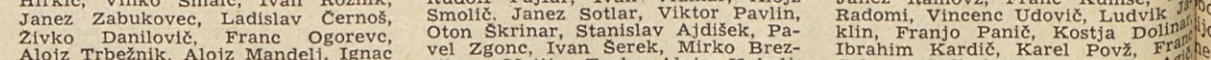
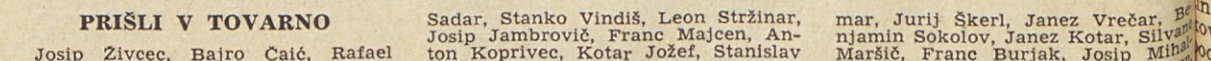
Člani naše strelske družine so v tem letu tekmovali tudi za zlato puščico in dosegli lepe uspehe. Najboljša sta bila mladinec Bogdan Pirc in pionir Marijan Lekše, ki sta dosegla 359 krogov od 400 možnih.

Franjo Kričej

BELA ŽOGICA NAD ZELENOM MIZICO

Namiznoteniška sekcija je ena najdelavnejših v internatu. Šteje približno 80 članov. Že v začetku leta smo priredili prvi namiznoteniški turnir posameznikov. Ker bi le-ta trajal predolgo, smo razporedili tekmovalce v 6 skupin, od katerih so se po trije zmagovalci uvrstili v finale. Naposled pa so igrali še finalisti. Hkrati smo dobili ekipo, ki bo zastopala SSD Litostroj na Dan mladosti, ko bomo tekmovali z Vajensko šolo za razne stroke. Kmalu bomo začeli tudi s turnirjem med posamezniki razredi.

Kakor gojenci našega internata, tako se tudi vzgojitelji in mojstri radi pomerijo med seboj. Dne 12. marca so priredili tekmovanje. Igrali so štirje mojstri in štirje vzgojitelji. Turnir je bil zaključen 20. marca. L. V.

Kaj nam obeta novo desetletje

Industrijski razvoj v svetu bo zelo dinamičen, glavne težnje v industriji pa bodo: večja proizvodnost, nadaljnja specializacija, višje temperature, močnejši pritiski in večja natančnost pri delu in izdelkih

STROJI ZA OBDELAVO KOVIN Z REZANJEM

Orodni stroji novega desetletja bodo omogočili izboljšanje mehanskih lastnosti, večjo natančnost in večje hitrosti. Pri delu bodo bolj okretni. Do konca desetletja se bo število ur izdelave zmanjšalo za polovico.

Novi orodni stroji bodo verjetno precej podobni današnjim, toda imeli bodo hitreje delujoče in natančnejše hidravlične in elektronske urejevalne kontrolne sisteme. Do leta 1970 bo delovanje najmanj vsakega desetega novega stroja temeljilo na elektronskem principu. Uporaba novega sistema elektronske izdelave podatkov že sedaj omogoča, da si tehnik samo zamisli konstrukcijo in preda nato podatke računalniškemu stroju, ki po njih izdelava elektronska navodila, razumljiva običnim strojem, tako da ti sami opravijo zamišljeni del.

V novem desetletju se bo zmanjšala razlika med standardnimi in specialnimi orodnimi stroji. Konstruktorje bo zanimala predvsem pripravnost strojev. Po starem načinu pa bodo še vedno uporabljali tekoče trakove in druga podobna transportna sredstva. Povečala se bo uporaba avtomatskih nakladalnih in razkladalnih naprav.

Rezilna hitrost se bo povečala. Geometrijske oblike orodij bodo izboljšali, a izdelovati bodo začeli tudi nova, bolj duktilna keramična orodja. Kadar bo treba narediti globoke, a ozke reze, bodo obdelovanec najprej razgrel in ga nato obdelovali vročega.

Ker je treba obdelovati tudi trde kovine, bodo nadaljevali z razvojem novih postopkov za odrezovanje kovin. Ti vključujejo termično obdelovanje, obdelovanje z električnim oblikom, elektronsko obdelovanje, obdelovanje z elektronskim snopom in z uporabo plazme pri plamenskem rezanju.

OBLIKOVANJE KOVIN

Če si na hitro ogledamo avtomobil izpred deset let in ga primerjamo z današnjim modelom, vidimo, kako velik je napredek v tehniki oblikovanja kovin. Današnje stiskalnice za visokovratna jekla že lahko oblikujejo te tako, kot se nam je še pred nekaj leti zdelo nemogoče.

Ta napredek se bo v novem desetletju še nadaljeval. Iz jeklenih trakov bodo z močnejšimi pritiskom, večjo hitrostjo in večimi stiskalnici izdelovali bolj poglobljene oblike. Stiskalnice prihodnosti bo v minuti lahko oblikovala 1000 kosov. To bo popolnoma avtomatski stroj, pri katerem bo podajanje jeklenih trakov nepretrgano.

Zadnje čase so se razvile nove metode kovanja in vlečenja. Med te metode spada tudi kovanje s protidarnim klavirnim, precizijsko kovanje z uporabo več klavir, kovanje s kontinuirnim gnetenjem materiala in kovanje z jedri. Vse te tehnike bodo v prihodnje pogostejše uporabljali. Med drugimi metodami izdelave brez rezanja, ki zaslužno našo pozornost, so tudi nova metoda za oblikovanje notranjih profilov, hladno vlečenje jekla, stiskanje z uporabo gumijaste marmice in oblikovanje z uporabo velike energije, ki jo dobijo iz eksplozivov. Posebno zadnji način bo v bližnjih letih verjetno prejel največje pozornosti.

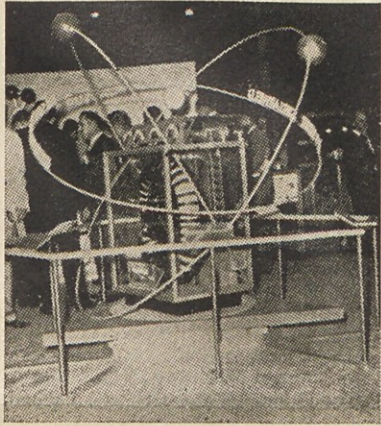
VARJENJE

Nove tehnike in zamisli vodijo popolnoma avtomatiziranemu procesu varjenja. Primer popolnoma novega postopka je avtomatsko obločno varjenje, pri katerem se vsi materiali, potrebni za varjenje, dotaknejo kontinuirano. Dodajna kovanja, talila in dezoksidanti se vnašajo na staljeno žrelo na osnovnem materialu; ščitni dodatki pa se medtem vparijo in tako preprečujejo dostop škodljivih elementov iz zraka.

Tudi na področju uporabnega varjenja je že znan nov postopek, ki utegne močno vplivati na razvoj točkovnega varjenja. To je način, pri katerem avtomatično dobivamo informacije iz vara. Kontrolna naprava sprejme informacijo in naredi popravek, ki ustreza spremembam debeline materiala, stanja površine in napetosti omrežja.

Drugo važno prizadevanje za prihodnost je uporaba visokih frekvenc. Stroji za uporabno varjenje uporabljajo sedaj, to je v svoji razvojni stopnji, frekvence v obsegu 450.000 ciklov na sekundo. Pri tem postopku se delovanje omejuje le na površino. Mogoče so ogromne hitrosti varjenja.

Na področju obločnega varjenja se bodo stroški spreminjanja izmeničnega toka v istosmerni tok znižali, brž ko bodo izboljšali usmernike. Hafnij je najnovejši element na dolgem seznamu materialov za izdelavo usmernikov, ki veliko obetajo za bodočnost. Uporaba hafnija bo povečala koeficient koristnega učinka celotnega

Energijo za varjenje bodo v prihodnosti pridobivali z napravami, podobnimi prototipu Stellarweld. Naprava uporablja težko vodo za pridobivanje potrebne elektrike za varjenje. Naprava na sliki ima moč 20.000 kW

nega usmernika za polnih 5 odstotkov.

Znatno bodo izboljšali tudi navadne elektrode. Nove elektrode bodo imele večje hitrosti taljenja. Njihov šiv bo bolj gladek.

Nova zamisel so elektrode, ki jim ne more škoditi vlaga in ki preprečujejo, da bi se vlaga razkrojila v škodljivi vodik.

Novi sta tudi varjenje z elektronskim snopom in ultrazvočno varjenje. Prvotno so ta postopek uporabljali za lahke kovine, danes pa ga uporabljajo tudi za težje in debelejša materiale. Tanke dele lahko privarimo na debele, a privarimo lahko tudi različne vrste kovin. Zaradi vibracij ni potrebna posebna priprava površine pred varjenjem.

ULIVANJE

Livarska industrija je v preteklih 15 letih naredila izreden napredek. Ta razvoj pa se bo nadaljeval tudi v novem desetletju, ker že vedno več tovarn uporablja novo opremo.

Danes obstajajo livarne s specializiranimi procesi in posebno opremo, ki so povsem avtomatske. Te livarne imajo posebno opremo za avtomatsko oblikovanje, izdelavo jeder, pripravo peska, vstavljanje jeder, pripravo peska, vstavljanje jeder, sestavljanje form, kontinuirano pretaljevanje in ulivanje, izpraznjevanje ulitkov, čiščenje s peščenim ali vodnim curkom, toplotno obdelavo in preizkušanje. Vedno več livarn bo v prihodnosti uporabljalo vso, ali pa le del zgoraj naštetih opreme.

Tehnika ulivanja v školjke ali maske se čedalje bolj uveljavlja. Danes ulivajo po tej metodi velike kose, kakor tudi nerjaveče jeklo in legirane jeklotitine. Zelo narašča zanimanje za vezanje z ogljikovim dvokisom. Ogljikov dvokis reagira z vodnim steklom

v jedrarskem pesku in obarja gel, ki veže pesek.

Mehanizirali so centrifugalno ulivanje, ki se vedno bolj uporablja za vse tipe votlih ulitkov. Uporaba ulivanja v trajne forme ravno tako narašča, zlasti še uporaba kokilnega ulivanja za aluminij. Na področju precizijskega ulivanja uporabljamo vedno pogostejše plastične polistirenske modele, kakor tudi voščene modele in modele iz zmrznjenega živega srebra.

OBDELAVA KOVIN

Napredek v obdelavi površine kovine bodo dosegli z opremo, ki bo boljše konstruirana in ki bo

imela večjo hitrost in storilnost, pa tudi z razvojem kemikalij, ki se uporabljajo za čiščenje kovine.

Proizvajalci strojev za plitiranje bodo zmanjšali obseg naprav, vendar pa zaradi tega proizvodnja ne bo nič manjša. To bodo dosegli z večjo gostoto toka, z napravami za hlajenje raztopine, z več prevodniki na manjšem prostoru, s hitrejšimi prenosnimi mehanizmi in z gibanjem zraka.

Večjo pozornost bodo posvetili zanimanju za korozijo kovinskih predmetov. Hitro se bo povečala uporaba tankih zaščitnih prevlek in prevlek, odpornih proti koroziji, ki nastanejo z električnim odlaganjem.

Tehniški muzej Slovenije

Tehniški muzej Slovenije je najmlajši slovenski muzej. Sicer je res, da so že pred dobrimi sto leti ob ustanovitvi sedanega Narodnega muzeja predvidevali obrtno zbirko, ali da so konec XIX. stoletja Idrijski predlagali, da se merilne naprave in drugi aparati iz rudnika živega srebra zavarujejo v posebni idrijski razstavi, ki bi bila javnosti trajno dostopna kot muzej; vendar so vse navedene in podobne zamisli ostale brez uspeha, ker so tedanji odločevalci gledali v stroju, aparatu, proizvodni napravi ali izdelku predmete, ki niso ustrezni za razstavo, kjer je po tedanjem mišljenju bil kraj samo za umetniške predmete.

Šele razmah znanosti, tehnike in industrije je dal v zvezi s prosveto pobudo za nastajanje tehniških muzejev, da vzgojno izpolnjujejo strokovno šolstvo, slovstvo in proizvodnjo, posredujejo dognanja prirodnoslovnih, zgodovinskih in tehniških znanosti zlasti tehniški prosveti. Tako je bil na pobudo tehnikov in zgodovinarjev, ki so prišli z nove ljubljanske univerze leta 1951, ustanovljen **Tehniški muzej Slovenije** z nalogo, da širi in pogloblja spoznavanje in razumevanje o razvoju tehnike na Slovenskem. Svojo nalogo opravlja z zbiranjem pomembnega tehniškega gradiva vseh vrst, ki kakor koli osvetljujejo razvoj proizvodnje in predelovalne tehnike na Slovenskem z organizacijo stalnih in občasnih razstav, sodelovanjem pri ustanavljanju in vodstvu krajevnih tehniških muzejev, da ponazarjajo tehniški razvoj posameznega kraja ali gospodarstva značilne pokrajine in izdaja knjige s področja tehniškega razvoja, kot je bila knjiga »Vodni pogoni na Slovenskem« prof. inž. A. Strune, ki jo je izdal v založbi knjižnice Litostroja leta 1955.

Tehniški muzej Slovenije zbira gradivo, ki ponazarja pridelovalno in predelovalno tehniko na Slovenskem. Ker so prvi začeli s smotrnim zbiralnim delom gozdarji, so hkrati obnovili tradicionalno žago na vreteno ali na bašel in ob tem zavarovali vodni pogon na visoko vodo, ki je v sedanji domači žagarski obrti že prenehal. Obnovi žage je sledilo ponazorjevanje dela v gozdu in njegovega sistematskega uravljanja ter se je nadaljevalo v obdelavi in predelavi lesa, se pravi do ponazorjevanja zlasti lesne obrti. Lesna obrt, ki je bila v veliki meri osnovana na vodnih pogonih, je zopet vodila z lesnim vodnim prometom od vodnih drč in splavarstva do naravnega nastanka elektrotehniškega oddelka s prvimi turbinami, generatorji ali Dieslovim motorjem, n. pr. iz elektrarne Kobre pri Kranju, ki jih danes, po devetih letih obstoja zbirke Tehniškega muzeja Slovenije, delno začnemo uvajati tudi v sedanjo proizvodnjo Litostroja. Ker ima Tehniški muzej v programu in tudi že zbrana precej ustrezne gradiva, upa, da bo mogel z začetim delom nadaljevati in ga dopolniti z

obnovo vodne kovačnice, ki bi ponazorila ročno kovinarsko proizvodnjo iz časov pred iznajdbo pare in elektrike, s tem pa tudi zgodovinski obrtni proizvodni postopek v zadnjem poltisoletju pred železnicami ali predhodnika proizvodne vloge, ki jo danes igra v novi težki industriji Litostroj.

Tehniški muzeji so ogledala znanosti in tehnike posameznih držav, narodov ali podjetij, zlasti zgodovinskih obrti in sedanjih industrij. Vsi pomembni tehniški muzeji na svetu so nastali, ko so znanstveniki in industrijski zavodi gledali v tehniških muzejih ponazorjevalce svoje lastne dejavnosti in vključevali v nje lastne odslužene naprave ali izdelke. Ta razvoj se je na Slovenskem že začel in ga odražajo zlasti Idrija z razstavo zgodovinskih rudniških strojev, Jesenice s stal-

Kemikalije bodo po besedah industrijskih strokovnjakov trajnejše, bolj ekonomične in bolj enostavne za uporabo. Joseph B. Dietz, direktor obdelovalnega oddelka pri »Du Pontu« napoveduje zamenjavo hlapnih topil z vodo pri večini prevlek, nove metode polimerizacije, ki bodo zelo pospešile čas sušenja in hitrost do 400 dolžinskih čevljev na minuto pri predhodnem prevlečenju kovinskih trakov, zviti v svitke.

Izolacijske prevleke žic bodo ob poljubno dolgem obratovanju vzdržale temperature do 260 stopinj C; v novih elastomeričnih prevlekah bodo združene dobre lastnosti porcelana in organskih prevlek. Novi so tudi dodatki za proizvodnjo superiornih voskov.

V novem desetletju bodo precejšen delež na trgih imele verjetno tudi kovine, oplašene s plastičnimi masami. Take kovine bodo odporne proti kislinam, bazam, solem in mnogim drugim kemikalijam, pa tudi proti abrazivnim sredstvom.

(»Industrial World«, 1/1960)

Uvajamo ekonomske enote

Po sklepu Upravnega odbora z dne 23. III. 1960 smo s 1. IV. 1960 uvedli novo organizacijsko shemo podjetja z uvedbo ekonomskih enot.

Nova organizacijska shema je naslednja:

I. UPRAVA:

A) DIREKCIJA. V okviru direkcije je štabni oddelek za ekonomske analize. V sestavu tega oddelka je IBM oddelek.

B) SAMOSTOJNI SEKTORJI:

- a) Splošni sektor s splošnim oddelkom, pravnim oddelkom, odsekom za PTT veze in arhivom, zavarovanjem, DUR in povezavo s kinom Litostroj;
- b) Kadrovske sektor z oddelki za delovna razmerja, za nagrajevanje, za vzgojo kadrov, za higiensko-tehnično varnost, za socialno skrbstvo, za stanovanja, Ind. šola Litostroja z internatom in povezavo z obratno ambulanto;
- c) Gospodarsko-računski sektor z dosedanjim področjem dela;
- d) Prodajno-projektivni biro z dosedanjim področjem dela;
- e) Tehnična služba s sektorji: Materialni biro, Tehnično-kontrolni biro, Centralni-tehnični biro.

II. V OKVIRU PODJETJA UVAJAMO NASLEDNJE EKONOMSKE ENOTE:

1. METALURŠKI OBRATI. V sestavu te ekonomske enote so:

- a) tehnična pisarna
- b) modelna mizarna,
- c) livarna sive litine z livarno barvnih kovin,
- d) jeklilivarna.

Za vodjo ekonomske enote metalurških obratov je postavljen tov. ing. Ivan Stadler.

2. PLOČEVINARNA IN KOVAČNICA:

V sestavu te ekonomske enote so: a) tehnična pisarna, b) izdelava pločevinarna, c) varilnica, d) kovačnica.

Za vodjo te ekonomske enote je postavljen tov. Martin Einha-

3. GRADNJA HIDRAVLICNIH STROJEV. V sestavu te ekonomske enote so: a) tehnična pisarna, b) tehnični biro, c) gradnja turbin, d) gradnja črpalk, e) zunanja montaža.

Za vodjo ekonomske enote je postavljen tov. inž. Kosta Da Damos.

4. GRADNJA STROJEV IN NAPRAV. V sestavu te ekonomske enote so: a) tehnična pisarna, b) tehnični biro, c) gradnja reaktorjev, d) gradnja strojev in naprav, e) zunanja montaža.

Za vodjo te ekonomske enote je postavljen tov. Jože Kušar.

5. GRADNJA DIESELMOTORJEV IN TALNIH TRANSPORTNIH SREDSTEV.

V sestavu te ekonomske enote so: a) tehnična pisarna, b) tehnični biro, c) gradnja dieselmotorjev, d) gradnja talnih transportnih sredstev.

Za vodjo te ekonomske enote je postavljen tov. inž. Darinko Kolbl.

6. OSKRBOVALNI OBRATI. V sestavu te ekonomske enote so: a) površinska zaščita (pleskanje, izdelava embalaže, metaliziranje), b) obrat za sredstva za delo s tehnično pisarno, s pripravo sredstev, z orodjarno, z brusilnico in kalilnico z izdajo orodja in pripravo, c) gradbeni obrat s tehnično pisarno, vzdrževanjem zgradb, mizarno in snažilsko skupino, d) strojno-električni obrat s tehnično pisarno, vzdrževanjem strojev, vzdrževanjem industr. naprav, vzdrževanjem jakotičnih naprav, vzdrževanjem telekomunikacij, finomehanike in jermenarstva, e) energetski obrat s tehnično pisarno, vzdrževanjem cevnih instalacij, kompresorsko postajo, kotlarno in kisikarno, f) transportni obrat z referati notranjim transportom, zunanjim transportom in splošnim transportom.

Za vodjo oskrbovalnih obratov je postavljen tov. Anton Levstek.

Ta organizacijska shema je začela veljati s 1. IV. 1960.

Čeprav vemo o življenju in delu našega kolektiva sorazmerno mnogo, so vendarle še stvari, ki jih ne poznamo. Med take sodijo tudi podatki, ki jih bomo brali v naši reportaži. Res je, da je naš kolektiv velik, vendar nam dajejo naslednji (včasih presenetljivi) podatki precej snovi za razmišljanje...

Število dnevno izdanih toplih obrokov naše Delavsko-uslužbene restavracije je preseglo število tisoč. Protislovje tej ugotovitvi je le 150 dnevno prodanih toplih obrokov malic.

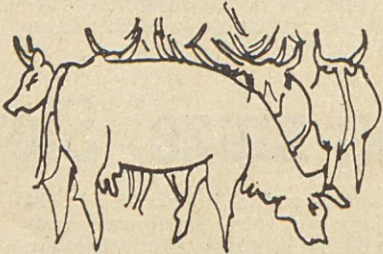
KRUH:

Medtem pa bifeji naše Delavsko-uslužbene restavracije prodajo v času dnevnega odmora letno okoli 320.000 žemelj in 56 ton kruha. Zaradi objektivnosti dopuščam možnost, da je v zgornji ugotovitvi delno zajeta tudi poraba kruha pri toplih obrokih pri malicah.

V času dnevnega odmora prodamo letno okoli 12 ton mesnin ali za približno 20 dobro rejenih krav. Povprečna mesečna lestvica potrošnje mesnin bi bila: 320 kg

kuhane pastete, 290 kg salame »šunkarice«, 1120 parov ali 166 kg kranjskih klobas. Pri suhih malicah prodamo dnevno tudi približno

no 2700 gramov presnega masla (kar je v sorazmerju z ostalimi proizvodi zelo malo), 4 kg sira in 66 (ali letno 21.000!) kozarcev jogurta. Mesečni iztržek za suhe obroke malic presega 1.000.000 dinarjev.

MLEKO:

Ko že govorimo o naši potrošnji mlečnih izdelkov, ne smemo pozabiti tudi potrošnje mleka. V skrbi za delovnega človeka porabimo letno 1260 hektolitrov mleka v skupni vrednosti 8.835.960 dinarjev. Liter tega mleka stane 67 dinarjev. Pri letnih skoraj deset milijonov izdanih dinarjih za

mleko pa je nerazumljivo, da posamezniki odklanjajo pripadajoči jim brezplačni obrok. Povprečno nam ostane na mesec tisoč litrov mleka, ki ga ponovno razdelimo med upravičence.

CIGARETE:

Trafika Delavsko-uslužbene restavracije proda letno za 8.600.000 dinarjev tobačnih izdelkov ali približno 3.000.000 cigaret, kar pomeni več kot tisoč cigaret na člana kolektiva. Če bi jih položili drugo zraven druge, bi ovile nekaj več kot polovico zemeljskega ravnika.

In kaj kadimo? Najbolj priljubljena cigareta med člani našega kolektiva je ljubljanska Zeta. Trafika Delavsko-uslužbene restavracije proda dnevno povprečno okoli 4000 teh cigaret.

Zelo iskane so tudi »Filter 65«, vendar jih je premalo, saj je navadno povpraševanje večje od ponudbe. Na tretjem mestu je Velebit. Letno prodamo teh cigaret 975.000.

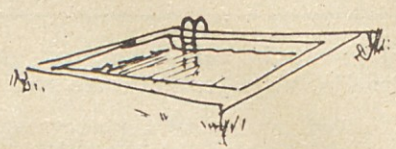
Četrto mesto pripada ljubljanski Moravi. Trafika Delavsko-uslužbene restavracije jih proda dnevno približno 2.000.

VINO:

Ko že govorimo o naši potrošnji, ne moremo mimo letno iztočenih 370 hektolitrov alkoholnih pijač v bifejih Delavsko-usluž-

benske restavracije. Če bi vso to količino zbrali, bi lahko napolnili skoraj tri četrtine našega tovarniškega gasilskega bazena. Cocte prodamo letno 105 hl ali 50.800

korist alkoholnim pijačam, kar ni najbolj vzpodbudno, še posebej no, če upoštevamo, da v bifejih v obdelovalnici ne točimo alkoholnih pijač.

steklenic, jabolčnika 30 hl in 16 hl oranžade in malinovca. Tehnica se torej nagiba z 2:1 v

STROJNIŠKI VESTNIK

glasilo oddelka za strojništvo, instituta za turbostroje, društva strojnih inženirjev in tehnikov LR Slovenije, strojne industrije Slovenije.

Prinaša aktualne članke iz strojništva, pregled domače in tuje strokovne literature, društvene vesti, poročila o delu in uspehih vseh vodilnih tovarn strojne industrije.

Izhaja dvomesčno v nakladi 3000 izvodov,

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Aškerceva 16.

IZID

NAGRADNEGA TEKMOVANJA za otroke članov našega kolektiva, ki smo ga razpisali v 2. številki našega časopisa pod naslovom: »KAJ VEM O LITOSTROJU?«

I. V nižji stopnji osemletke dobi 1. nagrado v višini 3.000.— din Božica KOLAR, učenka III. b razreda osemletke v Šentvidu.

Drugo nagrado v isti stopnji, t. j. 2.000.— din, dobi Peter DOLENC, učenec II. c razreda osemletke, Obirska 9.

II. V višji stopnji osemletke dobi 1. nagrado v višini 3.000 din Ante GRANTOV, Rimska 9, učenec V. b razreda osemletke.

Ostale nagrade niso bile podeljene. Uredništvo si pridržuje pravico, da posamezne nagrajene ali nenagrajene prispevke objavi in jih posebej honorira.

Uredništvo

Mali oglasi

Od te številke dalje pričnemo objavljati tudi male oglase in čestitke. Cena za vsako objavljeno besedo je od 20 do 30 dinarjev. Male oglase in čestitke prinašajte na uredništvo našega časopisa.

MLADA ZAKONCA brez otrok iščeta sobo s posebnim vhom. Ponudbe pošljite na uredništvo Litostroja pod »nagrada«.

DIVAN malo rabljen prodam. Naslov na uredništvu časopisa.

JAMSKI LES prodam. Ugodno! Ogled vsako nedeljo popoldne v Vipavski ulici, III. gradnja na levi strani.

RETUSO — negativ plošče vzamem v delo na dom. Vprašajte na telefon 261.

PRODAM GRAMOFON, ki se lahko priključi na radio, za 4.000 dinarjev. Ogled v Vošnjakovu 4/IV. nadstropje levo — Kocjančič.

Avtomat za kavo

TEHNIKA

Časopis »Tehnika«, organ Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije, izhaja vsakega prvega v mesecu.

Obseg:

1. Splošni del tehnike
2. Naše gradbeništvo
3. Rudarstvo in metalurgija
4. Strojništvo in elektrotehnika
5. Kemično industrijo
6. Prehranjevalno industrijo
7. Promet
8. Organizacijo dela
9. Obvestila industrijskih podjetij o njihovih proizvodih in tehničnih dosežkih

Vsaka številka obsega približno 250 strani velikega formata 21 x 29 cm.

Letna naročnina: 12.000 dinarjev

Posamezna številka: 1250 dinarjev

Naročila pošiljajte na naslov: DIREKCIJA ZA IZDAVAČKU DELATNOST »TEHNIKA«, Beograd,

Kneza Miloša 7/II; telefon 30-106, 30-057 in 30-024

RAZPISUJEMO ŠTIPENDIJE

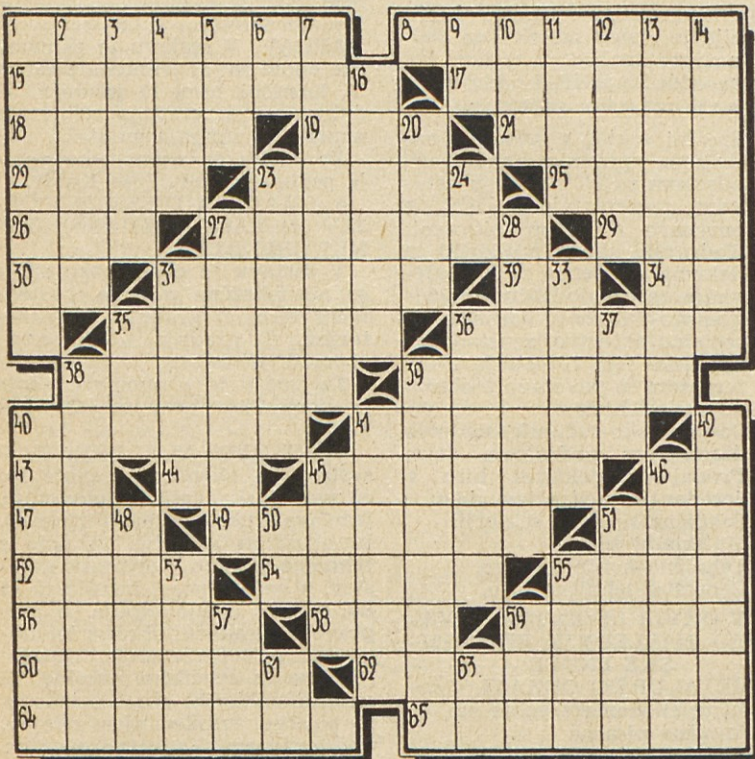
Strokovni svet vzgoje kadro je na svoji seji, dne 23. 3. 1960, med drugim sklenil, da bo študijsko leto 1959/60 v času 1. do 30. aprila sprejemal prošnje za naslednja štipendijska mesta za Tehniško srednjo strojno stroko, 1. mesto za elektro oddelek (Fakultete za elektrotehniko in strojništvo), 3. mesta za oddelek strojništva (Fakultete za elektrotehniko in strojništvo).

VOŽNJA V NEZNANO

Meseca marca so učenci šole »K. Smrekarja« organizirali zbiranje akcije za star papir. Na terenu so našli in Serčerjevo so ga našli 3.300 kg, v skupni vrednosti 70.000 narjev. Z izkupičkom bodo na mladosti priredili skupni izlet v znano smer.

Litostroj

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. Vrsta bonbona, 8. Učni predmet, 15. Delo, 17. Vzhod, 18. Letoviški kraj v Dalmaciji, 19. Pravopisna označba, 21. Tuje žensko ime, 22. Tuje žensko ime, 23. Skica, 25. Določena pot, 26. Nedelaven, 27. Neumnost, 29. Označba izdelka, 30. Medmet, 31. Jugoslovanski hokejist, 32. Dva soglasnika, 34. Zna, 35. Izdrt, 36. Vojak, 38. Kralj profesionalnih tehniških igralcev, 39. Tuje moško ime, 40. Madžarski nogometaš, 41. Elementarni pojav, 43. Španski spoinik, 44. Začetnici imena in priimka jugoslovanskega vojaškega funkcionarja (Josip Cerni), 45. Valovita pobočja, 46. Okrajšava za gospo, 47. Slovenski skladatelj, 49. Posebna, 51. Seme, 52. Usposabljam, 54. Solška potreščina,

55. Kemične spojine, 56. Kol, 58. Zamek, 59. Slovenski pisatelj, 60. Kraj v Srbiji, 62. Teror, 64. Skiciran. Navpično: 1. Premičen, 2. Slovenski skladatelj, 3. Mrčes, 4. Športna potreščina, 5. Žensko ime, 6. Nikalnica, 7. Mesto v Srbiji, 9. Španski spoinik, 10. Udomačen izraz za srečo, 11. Krmilo, 12. Slovenski skladatelj, 13. Določeno obdobje, 14. Športni delavec, 16. Natovorjen, 20. Modni kreator, 23. Tuje moško ime, 24. Skrajšava delovne operacije, 27. Opera, 28. Državni pojem, 31. Mesto v Sloveniji, 33. Ljubljanska četrt, 35. Gledal, 36. Običajno ime, ki ga uporabljamo za revoluc. l. 1848, 37. Tuje žensko ime, 38. Povrtnina, 39. Sramežljiv, 40. Kralj v Hrvaški Istri, 41. Zelišče, 42. Šport-

nik, 45. Utežna enota, 46. Vrsta starinske ladje, 48. Vodja glasbenega ansambla, 50. Dva soglasnika, 51. Palica, 53. Zelišče, 55. Prevozno sredstvo, 57. Okov, 59. Slovenski gledališki umetnik, 61. Pritrdilnica, 63. Priimek azijskega državnika.

REŠITEV KRIŽANKA

IZ 3. ŠTEVILKE

Vodoravno: 1. Grablec, 8. Skleda, 13. Retina, 14. Aparat, 16. Oseka, 17. Pretor, 18. SM, 19. Boni, 20. Kritik, 21. Ata, 22. Are, 23. Klinar, 24. Zlat, 25. Ri, 26. Prezir, 27. Kmalu, 28. Pritok, 29. Kveder, 30. Viličar, 32. Planina, 33. Slep, 34. Uraden, 35. Kotač, 36. Stavek, 37. kd, 39. Oves, 40. Frotir, 41. Ure, 42. Cem, 43. Planer, 44. Smel, 45. IC, 46. Trogir, 47. Spiti, 48. Pretep, 49. Uliček, 50. Indija, 51. Inkasant.

Navpično: Grobar, 2. Resori, 3. Atene, 4. Blki, 5. Ina, 7. Carinik, 8. Satir, 9. Krok, 10. Lar, 11. Et, 12. Armatura, 15. Petar, 17. Prizor, 18. Stalen, 20. Kletar, 21. Aladin, 23. Kričac, 24. Zmenek, 26. Pripas, 27. Kvader, 28. Pletem, 29. Klavir, 30. Vsokoti, 31. Ilovec, 32. Prater, 34. Utoniti, 36. Srage, 37. Kreten, 38. Delikt, 40. Flota, 41. Umita, 43. Prej, 44. Spis, 46. Tri, 47. Sla, 48. PD, 49. Uk.

POSETNIČI

EVA I. VIRG
MODISTINJA
ZALNA

SLAVICA JAKAČEK
KRUPA

V gornjih posetnicah se skrivajo imena nekaterih izdelkov naše tovarne. Poiščite jih!

Pravilne odgovore obeh posetnic bomo izžrebali in nagradili s 1.000 dinarjev. Odgovore s polnim naslovom vrzite v nabiralnike najkasneje do 23. aprila. Imena izžrebanih reševalcev bomo objavili v naslednji številki.

NAŠIM DOPISNIKOM

Sporočajte nam o dogodkih, ki bi jih lahko za razvedrilo objavili na naši zadnji strani!